

Motion till riksdagen 2012/13:Fi303

av Åsa Romson m.fl. (MP)

Nya jobb i ett modernare Sverige

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	4
3	Nya jobb i ett modernare Sverige.....	7
4	Fortsatt oro – det ekonomiska läget	8
4.1	Svag konjunktur globalt och i Sverige	8
4.2	Svåra problem på arbetsmarknaden	9
4.3	De offentliga finanserna.....	10
4.4	Hushållens ekonomi	11
4.5	Miljöpartiets bedömning av det ekonomiska läget.....	11
4.5.1	Offentliga finanser, överskottsmålet och konjunkturpolitiken.....	11
4.5.2	Den ekonomiska utvecklingen på längre sikt.....	13
4.6	Den bredare bilden – nya välfärdsåtgärder behövs	13
5	Nya jobb – behovet av grön strukturpolitik och investeringar	14
6	Nya jobb – grön industripolitik.....	15
7	Nya jobb – småföretagande.....	16
7.1	Sänkta arbetsgivaravgifter.....	17
7.2	Slopas sjuklöneansvar och minskat regelkrångel.....	17
8	Nya jobb – unga i arbete	17
8.1	Fler unga in på arbetsmarknaden	17
8.2	Slopas arbetsgivaravgift för arbetslösa unga	18
8.3	Traineeplatser i näringsliv och välfärd	18
8.4	Minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv	18
8.5	Fler aktörer som förmedlar jobb till unga – gör förmedlingen mer flexibel	19
9	Klimat	19
9.1	En tredjedel ska bort.....	20
9.2	Ordning och reda i klimatpolitiken	21
9.3	Omstart för klimatpolitiken.....	21
9.4	Åtgärder för omstart i alla sektorer	22
10	Skog och biologisk mångfald.....	22
11	Djurskydd.....	23

Fel! Okänt namn på

12	Energi	24
12.1	Hundra procent förnybar energi till 2030	24
12.2	Åtgärder för minskad energianvändning	24
12.3	Åtgärder för ökad produktion av förnybar energi.....	24
13	En ny och breddad säkerhets- och försvarspolitik	25
14	Globalt ansvar för klimat och fattigdomsbekämpning.....	26
15	Moderna och klimatsmarta transporter	27
15.1	Miljöpartiets satsningar på klimatsmarta transporter.....	28
15.2	Nej till Förbifart Stockholm	29
15.3	Lastbilsskatt – för rättvisa konkurrensvillkor	29
15.4	Snålbilstrappan – för effektivare och miljösammare bilar	30
15.5	Minska flygets klimatpåverkan	30
16	Skola och högskola.....	31
16.1	Samlad kompetens-, yrkes- och löneutveckling	31
16.2	Strategi för en mer jämlik skola	32
16.3	Kvalitet före vinst i skolan	32
16.4	Resursfördelning och kvalitet i högre utbildning	33
16.5	Forskning.....	33
17	Riktig trygghet.....	33
17.1	De olagliga vapnen ska bort	34
17.2	Förebygg brotten och förhindra ungas väg in i kriminalitet	34
17.3	Förhindra återfall.....	34
17.4	Utbildning av gränspoliserna.....	35
17.5	En effektivare polisorganisation.....	35
18	Politik för fler bostäder.....	35
18.1	Fler bostäder för unga och studenter	36
18.2	En smidigare plan- och byggprocess	36
19	Ett modernt arbetsliv	36
19.1	Barnomsorg på obekvämt arbetstid	37
19.2	Lika rättigheter på arbetsmarknaden	37
19.3	Jämställda löner.....	37
19.4	En bättre arbetsmiljö för ett mer hållbart arbetsliv	38
20	Värdig äldreomsorg.....	38
20.1	Ökad bemanning i äldreomsorgen	39
20.2	Satsning på kompetensutveckling	39
20.3	Arbetsmiljö och arbetstid	39
21	Jämställdhet.....	39
21.1	Krav på jämställdhet i offentlig upphandling	40
21.2	Ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen	40
22	Arbetslivstrygghet – en socialförsäkring med individen i fokus	41
22.1	En värdig sjukförsäkring och en allmän arbetslöshets- försäkring	41
23	Barnfattigdom.....	42
24	Migration.....	44
25	Lika rättigheter – en självklarhet.....	45
25.1	En bra start	45
25.2	Satsning på modersmål och sfi.....	45

Fel! Okänt namn på

25.3	Stärkt arbete mot rasism och diskriminering.....	46
26	Hälsa	46
27	Kultur	47
28	Skatter	47
28.1	Inkomstskatter.....	47
28.1.1	Sänkt skatt för ensamstående föräldrar	47
28.1.2	Sänkt skatt för pensionärer.....	48
28.1.3	Avtrappat jobbskatteavdrag för höginkomsttagare.....	48
28.2	Sociala avgifter	48
28.2.1	Generell sänkning av arbetsgivaravgifterna	48
28.2.2	Sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag skapar nya jobb ..	48
28.2.3	Ineffektiv nedsättning av arbetsgivaravgiften för unga slopas och ersätts med helt avskaffad arbetsgivaravgift för arbetslösa unga.....	49
28.3	Styrmedel i klimat- och energipolitiken	49
28.3.1	Höjd koldioxidskatt.....	49
28.3.2	Höjd vattenkrafts- och kärnkraftsskatt	50
28.3.3	Flygskatt införs	50
28.3.4	Koldioxidskatt på torv införs.....	50
28.3.5	Skatt på fluorerade växthusgaser införs	50
28.3.6	Skatt på konstgödsel.....	50
28.3.7	Höjd skatt på bekämpningsmedel.....	51
28.3.8	Skatt på avfallsförbränning	51
28.3.9	Uttagsbeskattning av vindkraftskooperativ	51
28.3.10	Lastbilsskatt införs	51
28.3.11	Avgiftsfinansierad snålbilstrappa	51
28.3.12	Slopad fordonsskattebefrielse för miljöbilar	52
28.3.13	Reformerad förmånsbeskattning för bilar	52
28.3.14	Nej till slopad koldioxidskatt på kraftvärme	52
28.3.15	Energiskatt på diesel	52
28.4	Övriga skatter.....	52
28.4.1	Utvidgat och energismart ROT-avdrag	52
28.4.2	Sänkt skatt på studentkorridorer.....	52
28.4.3	Ja till ytterligare steg i halverad moms för tjänstesektorn	53
28.4.4	Nej till avdragsrätt för gåvor till ideell hjälpverksamhet.....	53
28.4.5	Sänkt bolagsskatt.....	53
28.4.6	RUT för läxhjälp	53
28.4.7	Beräkning av skatteintäkter.....	53
28.4.8	Förslag till skatter (konsoliderat för offentlig sektor)	55
29	Förslag till utgiftsramar.....	56
30	Finansiellt sparande.....	57
31	Förslag till utgiftstak	57
32	Utgifter fördelade på utgiftsområden	58

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar om de riktlinjer för den ekonomiska politik och den budgetpolitik som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 120 miljarder kronor för 2013, 1 135 miljarder kronor för 2014 och 1 160 miljarder kronor för 2015.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2013 i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2013 i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2014, 2015 och 2016 i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en grön innovationsfond.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om sänkt arbetsgivaravgift för småföretag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om slopat sjuklöneansvar för företag med tio anställda eller färre.²
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om slopad arbetsgivaravgift för unga arbetslösa.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om traineeplatser i näringslivet och välfärden.³
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med ett förslag till utformning av ett klimatpolitiskt ramverk.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för minskad energianvändning.¹
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om åtgärder för ökad produktion av förnybar energi.¹
14. Riksdagen avslår regeringens förslag om vidareutveckling av JAS 39 Gripen E.⁴
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om satsningar på utbyggnad av järnväg, klimatsmart kollektivtrafik och cykel.⁵
16. Riksdagen avslår regeringens förslag om höjningar av banavgifterna.⁵

Fel! Okänt namn på

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en lastbilsskatt.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en "snålbilstrappa".
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett samlat program för kompetens-, yrkes- och löneutveckling för lärare.⁶
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att inrätta ett nationellt kunskapscentrum, bestående av aktörer på bygg- och bostadsmarknaden, med fokus på att möjliggöra en ökad byggnadstakt av hyresbostäder lämpliga för unga och studenter.⁷
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ökad bemanning inom äldreomsorgen.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om satsning på personal i äldreomsorgen i form av en arbetstidsförkortning med bibehållen lön.
23. Riksdagen avslår regeringens förslag om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus.²
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om förändringar i sjukförsäkringen.²
25. Riksdagen begär att regeringen återkommer med lagförslag om egenföretagares rätt att erhålla graviditetspenning som kan träda i kraft 2013.²
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen.³
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en hälsomiljard.⁸
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en höjning av underhållstödet.²
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en folkhälsokommission.⁸
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skattereduktion för ensamstående med försörjningsansvar som har sina barn boende hos sig under hela eller delar av året.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag i linje med vad som anförs i avsnittet Skatter.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internationella klimatåtgärder.⁹

Fel! Okänt namn på

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kulturarbetarnas villkor.¹⁰
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad skyddstakt för biologisk mångfald och skydd av skog.⁹
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade resurser för modersmålsundervisning och svenska för invandrare (sfi).⁶

¹ Yrkandena 6, 12 och 13 hänvisade till NU.

² Yrkandena 8, 23–25 och 28 hänvisade till SfU.

³ Yrkandena 10 och 26 hänvisade till AU.

⁴ Yrkande 14 hänvisat till FöU.

⁵ Yrkandena 15 och 16 hänvisade till TU.

⁶ Yrkandena 19 och 35 hänvisade till UbU.

⁷ Yrkande 20 hänvisat till CU.

⁸ Yrkandena 27 och 29 hänvisade till SoU.

⁹ Yrkandena 32 och 34 hänvisade till MJU.

¹⁰ Yrkande 33 hänvisat till KrU.

3 Nya jobb i ett modernare Sverige

Sverige står inför stora utmaningar. Vi behöver samtidigt möta problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Miljöpartiet menar därför att Sverige behöver satsningar på nya jobb och en ekonomisk politik som gynnar en långsiktigt hållbar grön omställning. Företagens villkor behöver förbättras genom sänkta kostnader för att anställa och minskat krångel med sjuklöneansvar. Unga människors möjligheter att få jobb och utbildning behöver underlättas så att deras chanser på arbetsmarknaden stärks.

Sverige behöver ökade gröna offentliga investeringar, investeringar som leder till jobb och stärkt konkurrenskraft för svenska industriföretag. Men också investeringar som bidrar till omställning mot ett ekologiskt hållbart samhälle där kommande generationer kan leva på vår jord, andas frisk luft och njuta av orörd natur. För att Sveriges ekonomi ska kunna fortsätta att utvecklas och skapa nya jobb behövs även större trygghet på arbetsmarknaden och fungerande socialförsäkringssystem.

Vår omedelbara närhet präglas av stora ekonomiska svårigheter. Krisen i euroområdet kan mycket väl fördjupas under de kommande månaderna med negativa följdverkningar för Sverige och svensk ekonomi. Samtidigt dras vi med mycket hög arbetslöshet bland ungdomar och en mycket hög långtidsarbetslöshet. På längre sikt hotas vår framtid av accelererade klimatförändringar och utarmade ekosystem.

Regeringens ekonomiska politik möter varken de kortsiktiga eller långsiktiga utmaningar vi står inför. Regeringens största reform är sänkt bolagsskatt. Miljöpartiet menar att det är bra med en konkurrenskraftig bolagsskatt men den stora sänkning som regeringen föreslår hotar överskottsmålet. En sådan politik är inte ansvarsfull. Regeringens prognoser med kraftigt sjunkande arbetslöshet förefaller orealistiska.

Regeringens politik möter heller inte de långsiktiga utmaningar som Sverige och världen står inför. Miljöpartiet menar att klimatpolitiken behöver en omstart och att den ekonomiska politiken måste utvecklas. Vi föreslår bland annat ett klimatpolitiskt ramverk men också att nya välfärdsindikatorer utvecklas som stöd för den ekonomiska politiken. I vår budgetmotion presenterar vi en uppsättning välfärdsindikatorer som vi kommer att jobba vidare med när vi utformar vår ekonomiska politik.

Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag till ekonomisk politik att nya jobb kommer skapas, att miljö och klimatutsläppen minskar och att större ansvar tas för de offentliga finanserna. Vi skapar förutsättningar för nya jobb i ett modernare Sverige.

Fel! Okänt namn

4 Fortsatt oro – det ekonomiska läget

Det globala ekonomiska läget präglas fortfarande i stor utsträckning av den senaste finansiella krisen som bröt ut med full kraft hösten 2008, av de obalanser som fanns i världsekonomin innan krisen och av den efterföljande skuldkrisen. Kina hade redan innan 2008 mycket stora bytesbalansöverskott medan USA och delar av euroländerna hade stora underskott. Stora privata skulder hade byggts upp i USA och delar av euroområdet med finansiella bubblor på bostadsmarknaderna i flera länder som ett resultat. När dessa finansiella bubblor sprack var finanskrisen ett faktum.

Den omedelbara finansiella krisen övergick sedan i en statsfinansiell kris i de drabbade euroländerna som också i många fall hade stora budgetunderskott och höga statsskulder redan innan finanskrisen. Avsaknaden av rörliga växelkurser mellan överskottsländer och underskottsländer inom euroområdet har gjort att växelkursförändringar inte kunnat hjälpa till att justera handelsobalanserna mellan länderna. Saneringen av de offentliga finanserna måste nu istället ske genom besparingar och sänkta kostnader i de euroländer som har stora underskott. Denna saneringspolitik har orsakat stora sociala slitningar och konflikter, vilket visat sig i flera av euroländerna. Det är i dagsläget fortfarande oklart om det finns politisk acceptans för de besparingar som måste ske för att nödlån ska kunna betalas ut.

Den politiska oro som funnits och fortfarande finns kring eurosamarbetet har gjort att marknadsaktörer har ifrågasatt om vissa länder kan komma att lämna euron och vilka effekter detta kan få på eurosamarbetets framtid. Detta har bidragit till att ytterligare driva upp lånekostnaderna för de krisdrabbade länderna. Utvecklingen inom eurosamarbetet under de kommande månaderna kommer att vara mycket viktigt för den ekonomiska utvecklingen i Europa under lång tid framöver.

4.1 Svag konjunktur globalt och i Sverige

Som ett resultat av efterdyningarna av finanskrisen och den nuvarande skuldkrisen i euroområdet är den globala konjunkturutvecklingen fortsatt svag. Tillväxten i euroländerna föll enligt preliminär statistik andra kvartalet i år med 0,2 procent, och i de stora tillväxtekonomierna utanför OECD-området mattades tillväxten av¹.

Eurokrisen har pågått i två år och de flesta prognosmakare räknar med avklingande oro kring euron och att konjunkturen därmed kommer att stärkas under de kommande åren. Regeringen räknar med en tillväxt på 0,6 procent 2013 i euroområdet².

Om inte en återhämtning sker i euroområdet mot slutet av 2012, vilket i dagsläget inte på något sätt kan uteslutas, kommer återhämtningen gå lång-

¹ Konjunkturläget augusti 2012 s. 7 och s. 45.

² Budgetpropositionen för 2013 s. 150.

sammare. I Sverige beräknar Konjunkturinstitutet (KI) till exempel att arbetslösheten toppar senare och blir mellan 0,5 och 1 procent högre vid fortsatt oro inom euroområdet³. I KI:s prognos, med lägre tillväxt i euroområdet och dessutom en starkare krona, blir arbetslösheten högre ända bort mot 2020 och varaktiga effekter i form av utslagning av arbetskraft är troliga⁴.

Tabell 1⁵

Prognos BNP-tillväxt, Sverige (% förändring)

	2012	2013	2014	2015	2016
Regeringen (augusti 2012)	1,6	2,7	3,7	3,5	3
Konjunkturinstitutet (augusti 2012)	1,7	1,8	2,8	2,8	2,5
Swedbank (augusti 2012)	1,8	1,6	2,4		
Nordea (september 2012)	1,2	1,8	2,3		

4.2 Svåra problem på arbetsmarknaden

Arbetslösheten är idag 7,8 procent⁶ medan sysselsättningsgraden är 65,5 procent 2012⁷. Enligt Konjunkturinstitutets prognos ligger sysselsättningsnivån (antalet sysselsatta) still under 2013. Eftersom befolkningen samtidigt ökar minskar sysselsättningsgraden något. Arbetslösheten bedöms fortsätta öka till runt 8 procent och bedöms då vara en procentenhet högre än jämviktsarbetslösheten⁸.

Regeringen gör en betydligt mer optimistisk bedömning av BNP-utvecklingen och utvecklingen på arbetsmarknaden och räknar med att arbetslösheten sjunker ned till 7,5 procent redan under 2013 för att sedan fortsätta sjunka till 5,5 procent 2015. Regeringens prognos av arbetslösheten bygger på egna bedömningar av de reformer regeringen gjort på arbetsmarknaden, framför allt jobbskatteavdrag och försämrade socialförsäkringar. Som tabellen nedan visar avviker regeringens bedömningar av arbetslösheten från de flesta andra bedömares.

Tabell 2

Arbetslöshetsprognos (% förändring)

	2012	2013	2014	2015
Regeringen	7,6	7,5	6,7	5,5
Konjunkturinstitutet	7,6	7,9	7,7	7
Swedbank	7,5	7,7	7,6	
Nordea	7,7	8	7,7	

³ Konjunkturläget augusti 2012 s. 35ff.

⁴ Konjunkturläget augusti 2012 s. 39.

⁵ Nordea – Världsekonomin på lågvarv september 2012, Swedbank Economic Outlook, augusti 2012, Konjunkturläget, BP 2012.

⁶ SCB AKU augusti 2012 säsongrensat.

⁷ Mätt som andel sysselsatta av befolkningen 16–74 år. Konjunkturläget augusti 2012 s. 78ff.

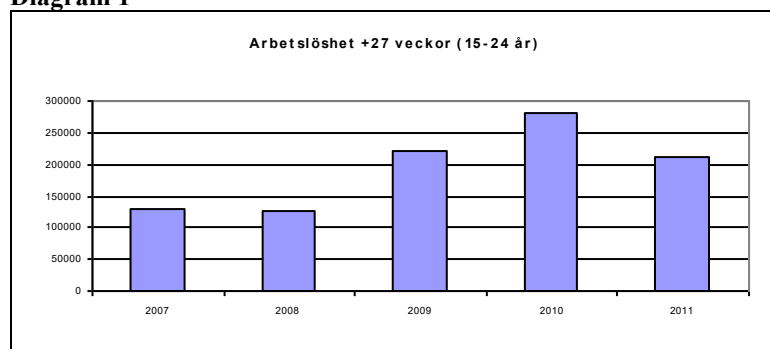
⁸ Konjunkturläget augusti 2012 s. 78ff.

Fel! Okänt namn på

Med tanke på att nedåtriskerna i dagsläget förefaller större än uppåtriskerna framstår regeringens prognos med sjunkande arbetslöshet som väl optimistisk.

Utöver de konjunkturella problemen på arbetsmarknaden finns också fortsatt mycket stora strukturella problem på arbetsmarknaden. För det första är antalet långtidsarbetslösa väldigt stort liksom långtidsarbetslösheten bland ungdomar fortsatt är mycket hög (se diagram nedan).

Diagram 1

Varaktigt hög långtidsarbetslöshet innebär stora personliga tragedier för de människor som hamnat utanför men också stora kostnader för samhällsekonomin. Människor som under lång tid hamnar utanför arbetsmarknaden har betydligt svårare att få jobb när konjunkturen vänder och riskerar att permanent hamna utanför arbetsmarknaden.

För det andra fortsätter arbetskraftsbristen vara stor inom många branscher. Arbetsförmedlingen rapporterade så sent som i juni i år brist på kvalificerad arbetskraft, bland annat inom byggbranschen, hälso- och sjukvårdssektorn samt vissa läraryrken⁹.

4.3 De offentliga finanserna

Den ekonomiska krisen har påverkat den offentliga sektorns ekonomi kraftigt under de senaste åren. De offentliga finanserna har gått från att visa stora överskott 2007 och 2008 till underskott 2009 och 2010. 2011 uppvisade de offentliga finanserna ett litet överskott på 0,1 procent av BNP¹⁰. Ekonomistyrningsverket (ESV) prognostiserar nu ett underskott i det finansiella sparande på -0,6 procent av BNP 2012 och -0,3 procent av BNP 2013¹¹. Regeringens prognos, givet den finanspolitik som föreslås i budgetpropositionen för 2013, är ett underskott på -0,6 procent av BNP som sedan vänds i över-

⁹ Var finns jobben? Bedömning för 2012 och första halvåret 2013, Arbetsförmedlingen juni 2012.

¹⁰ ESV:s prognos: Statens budget och de offentliga finanserna september 2012 s. 11.

¹¹ ESV:s prognos för 2013 bygger på oförändrade regler och tar därmed inte någon hänsyn till eventuella förändringar av finanspolitiken.

skott 2014 och framåt¹². ESV¹³ liksom regeringen själv bedömer i dagsläget att överskottsmålet inte kommer att nås¹⁴.

4.4 Hushållens ekonomi

Utvecklingen av hushållens ekonomi fortsätter att vara tudelad. Människor med arbete har haft en god inkomstutveckling under flera år medan människor som långvarigt hamnat utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom eller arbetslöshet fått se sina inkomster minska.

Den privata skuldsättningen är fortsatt oroande hög. De åtgärder som vidtagit hitintills för att minska den explosiva utvecklingen på bolånemarknaden tycks ha gett vissa effekter. Med sjunkande räntekostnader det kommande året riskerar dock den privata skuldsättningen att återigen skjuta fart. Fortsatt vaksamhet kring utvecklingen är därför i högsta grad befogad.

4.5 Miljöpartiets bedömning av det ekonomiska läget

Den ekonomiska oron i vår omvärld måste tas på största allvar. Risken är stor att den globala konjunkturutvecklingen blir sämre än vad som idag prognostiseras. Sverige som ett litet mycket exportberoende land kommer att drabbas hårt av en svagare ekonomisk utveckling i vår omvärld. Eurokrisen kan klinga av mot slutet av året och de krisdrabbade länderna få ordning på sina ekonomier utan att något land behöva lämna euron. Riskerna är dock stora att en sådan lösning av nuvarande skuld kris och eurokris inte kommer till stånd. Om Grekland tvingas lämna eurosamarbetet kommer detta med stor sannolikhet leda till betydande ekonomiska svårigheter i hela den globala ekonomin med negativa följdverkningar även för svensk ekonomi.

4.5.1 Offentliga finanser, överskottsmålet och konjunkturpolitiken

Miljöpartiet anser att ordning och reda i de offentliga finanserna är av mycket stor betydelse för svensk ekonomi. Överskottsmålet har inneburit att de svenska offentliga finanserna kunnat stärkas, vilket varit viktigt för stabilitet i och trovärdighet för svensk ekonomi.

Överskottsmålet innebär att det finansiella sparandet i offentlig sektor ska uppgå till 1 procent av BNP över en konjunkturcykel. Därmed finns också en möjlighet att bedriva en aktiv finanspolitik för att hålla uppe resursutnyttjandet i ekonomin när konjunkturer försämras och att spara mer i goda tider när

¹² Budgetpropositionen för 2013 s. 25.

¹³ ESV:s prognos Statens budget och de offentliga finanserna september 2012 s. 10.

¹⁴ "Om vikt tillmäts både den ojusterade och den konjunkturjusterade sjuårsindikatoren förefaller det finansiella sparandet ligga något under överskottsmålet", BP 2013 s. 129.

Fel! Okänt namn på

ekonomin växer snabbt¹⁵. Samtidigt sätter överskotts målet ett tak på hur mycket ofinansierade åtgärder i form av skattesänkningar eller utgiftsökningar som kan genomföras.

Miljöpartiet har i sin ekonomiska politik oftast landat på en motsvarande bedömning som regeringen när det gäller avvägningen mellan att nå överskotts målet och behovet av expansiv finanspolitik.

Miljöpartiet tror inte att det går att finjustera konjunkturutvecklingen med hjälp av finanspolitiken men däremot att det vid kraftiga konjunktursvängningar går att använda finanspolitiken för att dämpa dessa något. I budgetmotionerna för 2009¹⁶, 2010¹⁷, 2011, 2012 hade Miljöpartiet samma finansiella sparande som regeringen. Vid några tillfällen har Miljöpartiet avvikit i bedömningen mot regeringen. I budgetmotionerna för 2007¹⁸ och 2008¹⁹ hade vi något högre finansiellt sparande (cirka 0,3 procent av BNP) på grund av oro för överhettning i den dåvarande konjunkturuppgången. I samband med utbrottet av finanskrisen 2008 med den kraftiga försvagningen av efterfrågan som skedde 2008–2009 var Miljöpartiet mycket tidigt ute och krävde en mer expansiv finanspolitik, vilket senare också delvis hörsammades av regeringen²⁰.

Med den politik som nu föreslås i budgetpropositionen gör regeringen själv den bedömningen att överskotts målet, utifrån de indikatorer som regeringen använder, inte kommer att nås²¹. Samtidigt innebär regeringens mycket positiva prognoser för BNP-utvecklingen 2013 och framåt (se tabell ovan) att relativt stora överskott skulle uppstå redan 2014 (+0,3) och 2015 (+1,7 procent).

Regeringen motiverar sin finanspolitik i huvudsak med behovet av att genomföra åtgärder som stärker ekonomin på lång sikt där den enskilt viktigaste reformen är en kraftigt sänkt bolagsskatt. Att i ett läge med mycket osäker ekonomisk utveckling genomföra stora skattesänkningar på lånade pengar anser vi vara högst tveksamt, särskilt när denna stora skattesänkning bidrar marginellt till att stimulera efterfrågan i ekonomin. Den sänkta bolagsskatten innebär på kort till medellång sikt minskade skatteintäkter. Om konjunkturen i detta utgångsläge med underskott blir kraftigt försämrad, skatteintäkterna faller och utgifterna ökar kommer de samlade underskotten bli större än vad

¹⁵ Ett mycket viktigt ansvar för stabilitetspolitiken finns också hos Riksbanken som genom räntepolitiken har till uppgift att utan att äventyra prisstabilitetsmålet också hålla uppe resursutnyttjandet i ekonomin. De största bidragen till att hålla uppe resursutnyttjandet i ekonomin både i Sverige och globalt har kommit från penningpolitiken under senare år.

¹⁶ Grön framtidsbudget, motion 2008/09:Fi272.

¹⁷ Ett modernt grönt Sverige efter krisen – Miljöpartiets budgetmotion för 2010, motion 2009/10:Fi262.

¹⁸ Grön budget, motion 2006/07:Fi246.

¹⁹ Grön budget, för en ny tid, motion 2007/08:Fi278.

²⁰ Motion 2008/09:Fi8 Behov av stimulansåtgärder i rådande konjunkturedgång (motion väckt enligt 3 kap. 13 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt), betänkande 2008/09:FiU12, proposition 2008/09:97 Åtgärder för jobb och omställning.

²¹ ”Om vikt tillmäts både den ojusterade och den konjunkturjusterade sjuårsindikatorn förefaller det finansiella sparandet ligga något under överskotts målet,” BP 2013 s. 129.

som annars skulle ha varit fallet. Utrymmet för en offensiv finanspolitik som håller uppe efterfrågan kommer därmed att vara lägre.

Konjunkturinstitutet bedömer att den finanspolitik som regeringen nu genomför innebär att det inte finns något ytterligare utrymme för ofinansierade finanspolitiska åtgärder de kommande åren²². Miljöpartiet lutar sig mot Konjunkturinstitutets bedömning. Eftersom risken för en kraftig konjunkturedgång är stor anser vi att det är bättre att behålla ett visst utrymme för att kunna sätta in åtgärder som syftar till att hålla upp efterfrågan om en sådan mer negativ utveckling av konjunkturen blir fallet. Miljöpartiet anser helt enkelt att det behövs lite torrt krut kvar.

Miljöpartiet föreslår därför dels ett något högre finansiellt sparande än regeringen (ungefär 0,1–0,2 procent av BNP 2013), dels ett annat innehåll i den ekonomiska politiken, vilket vi bedömer kommer stimulera efterfrågan i svensk ekonomi bättre än de åtgärder regeringen genomför. Sammantaget skapas bättre marginal för att möta ytterligare konjunkturförsvagningar längre fram.

4.5.2 Den ekonomiska utvecklingen på längre sikt

På längre sikt styrs den ekonomiska utvecklingen i allt väsentligt av reala faktorer såsom tillgång på utbildad arbetskraft, råvaror, energi och teknisk utveckling. Brist på ändliga naturresurser, sinande tillgångar på olja, utarmade ekosystem och skenande klimatförändringar utgör de långsiktiga hoten mot den ekonomiska utvecklingen.

4.6 Den bredare bilden – nya välfärdsmått behövs

Miljöpartiet anser att den ekonomiska politiken ska vägledas av en bred syn på samhällsutvecklingen. För oss är det tydligt att det inte räcker att bara studera hur mycket varor och tjänster ett land producerar utan också studera hur människor mår i vårt land och hur det står till med klimatet, med skogen och med haven. Miljöpartiet anser att mer heltäckande måttstockar behöver lyftas fram för att mäta välfärd och hållbarhet vid sidan av de gängse indikatorer såsom BNP och arbetslöshet. Det är mått som normalt används som underlag för ekonomisk politik.

Diskussioner och konkreta förslag till nationella indikatorer som kompletterar BNP tas redan fram inom både FN och EU. Miljöpartiet vill bidra till den diskussionen och håller därför på att ta fram en samling mått som ska ge oss vägledning i vårt politiska arbete.

Det urval av indikatorer som vi gjort pekar ut tio områden (se tabell nedan). Vår intention är att följa indikatorernas utveckling årligen och redovisa dem i samband med budgetarbetet som ett underlag för den ekonomiska politiken.

²² Konjunkturläget aug. 2012 s. 15.

Fel! Okänt namn på

Arbetet med nya välfärdsmaat är pågående. Nya maat och metoder utvecklas liksom data förbättras och utvecklas. Idag är bristen på aktuell data för sociala och framför allt ekologiska indikatorer påtaglig jämfört med ”ekonomiska” mätetal.

Tabell 3

Välfärdsområde	Indikator
Sociala	
1. Välbefinnande	a. Livstillfredsställelse b. Barn och ungdomars psykiska hälsa
2. Social sammanhållning och delaktighet	a. Mellanmänsklig tillit b. Socialt deltagande
Socioekonomiska	
3. Utbildning	Gymnasiekompetens
4. Jämställdhet	Löneskillnader mellan kvinnor och män
5. Arbetslöshet	Andel arbetslösa av arbetskraften
6. Ekonomiska förutsättningar	a. BNP och BNP/capita b. Inkomstfördelning c. Hushållens skuldsättning
Ekologiska	
7. Klimatpåverkan	a. Utsläpp av växthusgaser i Sverige b. Utsläpp av växthusgaser orsakade av svensk konsumtion
8. Påverkan på kvävecykeln	Utsläpp av kväve till havet
9. Biologisk mångfald	a. Rödlistan b. Skyddad natur
10. Häls- och miljöfarliga kemikalier i samhället	Användning av hälso- och miljöfarliga kemikalier

De valda välfärdsmaaten kommer att redovisas i en kommande rapport.

5 Nya jobb – behovet av grön strukturpolitik och investeringar

Miljöpartiet har länge efterfrågat större offentliga investeringar i Sverige. Anledningen till detta är att vi ser ett mycket stort behov av att ställa om Sveriges ekonomi i en mer hållbar riktning, en grön omställning. För att ekonomin ska vara långsiktigt hållbar måste konsumtion, produktion, infrastruktur, bostäder och energiförsörjning ställas om så att utsläppen av växthusgaser minskar, energiproduktionen sker på ett hållbart sätt, resursslöseriet minskar och den biologiska mångfalden och ekosystemen kan bevaras. En sådan utveckling bidrar också till social utveckling, att ekonomin kan effektiviseras genom minskad resursanvändning, att nya jobb kan skapas och att Sverige därmed kan utvecklas.

Vår övertygelse är att ökade gröna offentliga investeringar är nödvändigt av flera olika skäl. Gröna investeringar behövs för att bidra till omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Men det behövs också för att vår ekonomi långsiktigt ska kunna hålla ihop och för att svensk konkurrenskraft ska kunna bevaras. I många länder görs just nu stora investeringar i hållbara jobb. I Danmark beräknas satsningar på vindkraft, energieffektivisering etc. mellan åren 2012 och 2020 ge ca 77 000 jobb²³. I Tyskland har antalet jobb inom förnyelsebar energi mer än fördubblats mellan åren 2004 och 2010 och sysselsatte år 2010 omkring 367 000 människor, vilket spås öka till en halv miljon år 2030²⁴.

Miljöpartiet föreslår i årets budgetmotion gröna investeringar för 40 miljarder kronor för perioden 2013–2016.

Tabell 4

Gröna investeringar	2013	2014	2015	2016	2013–2016
Infrastrukturinvesteringar	2 845	4 745	6 045	6 045	19 680
Investeringar i hållbar energi och effektivisering	355	645	915	915	2 830
Klimat-ROT	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Övriga klimat- och miljöinvesteringar	2 688	3 195	3 697	3 697	13 277
Summa	6 888	9 585	11 657	11 657	39 787

Vår bedömning är att dessa investeringar kommer att möjliggöra att tiotusentals nya jobb inom industrin och tjänstesektorn skapas²⁵.

De investeringar som vi föreslår finansieras fullt ut genom miljöskattehöjningar. Vår bedömning är att dessa är nödvändiga för att vi ska klara att nå klimat- och miljömålen men de utgör också ett rimligt och välavvägt sätt att finansiera nödvändiga långsiktiga investeringar som behövs för att säkra jobb och utveckling i vårt land i framtiden. Miljöskatter är också bra skatter då de har få negativa effekter på ekonomin.

6 Nya jobb – grön industripolitik

Framtidens hållbara samhälle kräver ett hållbart näringsliv och därför en aktiv närings- och industripolitik²⁶. Det är industrin tillsammans med tjänsteföreta-

²³ Concito-rapporten, 2011.

²⁴ Renewable Energy Sources in Figures, Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety, Germany, 2011.

²⁵ Greenpeace (2012) har t ex i Gröna jobb – sysselsättningseffekterna av omställningen till ett hållbart energisystem visat hur nya jobb kan skapas genom gröna investeringar.

²⁶ Miljöpartiets industripolitik presenteras i partimotionen En ny industripolitik (kommande, publiceras 4:e oktober).

Fel! Okänt namn på

gen som ska producera de varor och tjänster²⁷ som efterfrågas i samhället. Redan idag har flera stora svenska industriföretag en framskjuten position i arbete för ett hållbart samhälle. Många små och medelstora industri- och tjänsteföretag ligger också långt framme vad det gäller att utveckla nya tekniker, tjänster och produkter för det hållbara samhället. Väldigt mycket återstår dock att göra för att det svenska näringslivet fullt ut ska ta tillvara den potential till nya jobb, produkter och metoder och företagande som omställningen till ett hållbart samhälle både kräver och erbjuder. Det som framförallt saknas idag är ett politiskt ledarskap och en samlad strategisk satsning för nya hållbara jobb i Sverige. För att stärka svensk konkurrenskraft, skapa nya jobb och samtidigt ta konkreta steg mot ett hållbart samhälle föreslår Miljöpartiet därför ett industripaket innehållande bland annat en grön innovationsfond. Syfte med fonden är att stimulera forskning i svenska företag att utveckla nya miljöanpassade produkter, produktionstekniker eller systemlösningar som ökar Sveriges konkurrenskraft, bidrar till hållbar utveckling och skapar nya jobb. Vi ser stor potential för ökad industriexport och innovationsfonden är ett medel för att utveckla gröna svenska exportframgångar.

Vårt förslag innebär att innovationsfonden ska stå för 25 procent av kapitalet och det aktuella företaget för 75 procent. Det innebär att en satsad miljon av staten skulle ge en totalsumma på 4 miljoner kronor till forskning och utveckling av nya hållbara produkter och tjänster. Medlen är reserverade för befintliga företag samt för företag som vill avknoppa verksamhet i nya bolag.

Andra förslag är en ny riskkapitalsatsning och medel för ett demonstrationsprogram för svensk miljöteknik. Sammantaget föreslår Miljöpartiet att 2,5 miljarder kronor investeras årligen under åren 2013–2016.

7 Nya jobb – småföretagande

Miljöpartiet ser småföretagen som en viktig grundpelare i Sveriges ekonomi som har en stor potential i omställningen till ett grönare samhälle. För att möta framtidens utmaningar måste Sverige komplettera vår storföretagskultur med en entreprenörskapskultur. Bara under de senaste 20 åren har 4 av 5 nya jobb skapats i företag med färre än 50 anställda²⁸. Trots detta faktum präglas svensk näringspolitik fortfarande av en storföretagskultur, där skattesystem och regelverk ofta missgynnar småföretag. Miljöpartiet vill se en ändring på detta. Vi vet att det finns många framtida – och redan existerande småföretag – som har all chans att lyckas och utvecklas till nya framgångssagor och de förtjänar en bättre företagarpolitik än den regeringen för idag. Miljöpartiet vill därför sänka företagens kostnader, minska regelkrånglet och stärka företagarernas trygghetssystem.

²⁷ Även offentlig sektor producerar tjänster i ett hållbart samhälle. Detta behandlas i andra delar av motionen.

²⁸ Företagarna: Lägre arbetsgivaravgifter skapar jobb och nya företag (juli 2012).

7.1 Sänkta arbetsgivaravgifter

Miljöpartiet föreslår en kraftig sänkning av arbetsgivaravgiften med 17 miljarder kronor samtidigt som egenföretagare får motsvarande nedsättning av egenavgiften. Reformen består av två delar och gynnar alla företag. Dels föreslår vi en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna med 0,6 procent – för ett medelstort företag med 50 anställda innebär förslaget sänkta lönekostnader med 108 000 kronor – dels så föreslår vi en riktad sänkning av arbetsgivaravgiften som speciellt gynnar små företag. Förslaget innebär att arbetsgivaravgifterna sänks med 10 procentenheter upp till en lönesumma på 740 000 kronor.

Båda förslagen minskar marginalkostnaderna för att anställa. Den generella sänkningen minskar kostnaderna brett för alla företag, den riktade sänkningen minskar kostnaderna kraftigt för de minsta företagen och ger stora incitament för enpersonsföretagen att anställa ytterligare en person.

7.2 Slopas sjuklöneansvar och minskat regelkrångel

Vi föreslår också att sjuklöneansvaret avskaffas helt för företag med tio eller färre anställda. Detta skulle öka deras möjligheter att utvecklas och nyanställa. Sjuklöneansvaret är också ett byråkratiskt och krångligt system för den enskilda företagaren. Med vårt förslag minskar företagens administrativa börda. Reformen är därför ett viktigt steg i strävan att minska regelkrånglet, något som regeringen misslyckats med. Vi vill även att Regelrådet permanentas, att ett regelkravsregister inrättas och att regelökningens arbetet sprids till kommuner och landsting.

8 Nya jobb – unga i arbete

8.1 Fler unga in på arbetsmarknaden

Ungdomsarbetslösheten i Sverige har bitit sig fast på höga nivåer de senaste decennierna och är bland de högsta inom OECD. Det finns flera skäl till att så många unga inte kommer in på arbetsmarknaden. En av de absolut viktigaste orsakerna är att många saknar den grundläggande utbildning som arbetsmarknaden i dag kräver. Det är ett stort politiskt misslyckande att nästan var fjärde elev i dag lämnar gymnasiet utan fullständiga betyg. Över 120 000 personer mellan 20 och 29 år har inte en fullgjord gymnasieutbildning. Allt fler av de barn som kommer till Sverige efter skolstartsåldern lyckas inte att få gymnasiebehörighet²⁹. Även unga med funktionsnedsättning har särskilt svårt att ta

²⁹ Finansdepartementet, rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2011:5 Sysselsättning för invandrare – en ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration. Ungdomsstyrelsen (2008) En analys av ungas utanförskap.

Fel! Okänt namn på

sig in på arbetsmarknaden. Tidiga insatser i skola och omsorg har avgörande betydelse för att senare i livet få ett jobb.

Miljöpartiet anser att sänkta ingångslöner för unga och försämrade anställningstrygghet är fel väg att gå. Unga ska inte betala för den höga arbetslösheten. Ungdomsarbetslösheten är dessutom hög även i länder där löneskillnaderna är stora och lönerna för unga är mycket låga³⁰.

8.2 Slopade arbetsgivaravgift för arbetslösa unga

Miljöpartiet vill slopa arbetsgivaravgiften helt i ett år för den som anställer en ung arbetslös. Det är betydligt mer träffsäkert än regeringens såväl ineffektiva som kostsamma sänkning av arbetsgivaravgiften för alla unga, vilken subventionerar arbetstillfällena som skulle ha tillkommit ändå. Detta styrks av bland annat IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering), Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet³¹.

8.3 Traineeplatser i näringsliv och välfärd

Miljöpartiet föreslår en satsning på traineeplatser i näringslivet och välfärden. Genom en traineeplats ges unga möjligheten att skaffa sig den kunskap och erfarenhet som i slutändan leder fram till ett jobb. De arbetsgivare som öppnar för traineeprogram för unga kommer inte bara att få nya krafter i företaget utan även vara en del av lösningen på ett stort samhällsproblem. Reformen ger arbetsgivarna ett verktyg att klara av den stora generationsväxling som behöver ske de närmaste åren. Med traineeplatser får de råd att låta en ung person gå bredvid den som är på väg att gå i pension och lära sig jobbet.

Vårt förslag är att arbetsgivarens kostnad utöver arbetsgivaravgiften sänks med 25 procent för arbetslösa under 26 år som får en traineeplats. För en ung långtidsarbetslös blir nedsättningen 50 procent. Sammantaget avsätter Miljöpartiet resurser som motsvarar minst 15 000 traineeplatser i näringsliv och välfärd.

8.4 Minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv

Miljöpartiet vill minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv. Tidig kontakt med arbetslivet redan i grundskolan ger unga bättre förutsättningar för förankring på arbetsmarknaden. Sociala kontakter är betydelsefulla för att

³⁰ Unionen (2010) Den tredje linjen – om unga på arbetsmarknaden.

³¹ IFAU (2009) Varför är den svenska ungdomsarbetslösheten så hög? Rapport till Finanspolitiska rådet; Riksrevisionen (2008) Sänkta socialavgifter. För vem och till vilket pris?

komma in på arbetsmarknaden, särskilt för unga med sämre studieresultat³². Vi vill öka kontaktytorna mellan skola och arbetsliv. Detta görs bland annat genom förbättrad studie- och yrkesvägledning och genom att garantera att alla unga mellan 16 och 17 år erbjuds sommarjobb och utvecklad prao. Miljöpartiet föreslår ett utökat stöd till kommunerna för detta ändamål. Vi vill också underlätta övergången från högskola till arbetsliv genom praktik för studenter under utbildning och akademikerpraktik.

8.5 Fler aktörer som förmedlar jobb till unga – gör förmedlingen mer flexibel

Vi vill att Arbetsförmedlingen får ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner för att arbeta individuellt med unga redan från dag ett i arbetslöshet. Genom ökad samverkan ska unga slippa bollas mellan olika insatser och matchning till jobb förbättras.

Arbetsförmedlingen har misslyckats med att få in unga på arbetsmarknaden. Befintliga program och insatser i Arbetsförmedlingens regi fungerar inte. Ändå fortsätter regeringen att slussa alla resurser därigenom. De arbetslösa unga passar inte in i de stelbenta insatserna. Programmen passar inte heller arbetsgivarnas behov.

Miljöpartiet vill se fler aktörer med specifik kompetens som ges möjlighet att bedriva verksamhet på samma villkor som Arbetsförmedlingen, till exempel för unga, personer med funktionsnedsättning eller inom specifika branscher. Mötet mellan jobbsökande och arbetsgivare måste ständigt utvecklas för att möta en modern arbetsmarknad, och en mångfald av aktörer är viktigt för att svara upp mot de sökandes specifika behov. Vi vill se större flexibilitet när det gäller Arbetsförmedlingens resurser och verksamhet, till exempel när det gäller samarbete med kommuner för att få unga i arbete. Lokala framgångsrika modeller skulle kunna bli fler om Arbetsförmedlingens regelsystem blir mer flexibelt och öppnar för lokala lösningar. Vi avsätter 100 miljoner kronor till så kallade Navigatorcentrum där Arbetsförmedlingen och kommunen samverkar för att få unga i arbete.

9 Klimat

Klimatförändringen är här. I Arktis och på Grönland smälter isen med rekordfart, Arktis kan vara helt isfritt sommartid inom några år. Andra regioner drabbas av översvämningar, torka, hetta, bränder och oväder i en ökande omfattning. I deras kölvatten följer fattigdom, hunger, plundring, våld, konflikter, personliga tragedier och dödsfall.

³² IFAU (2011) Sociala kontakter och ungdomars inträde på arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Det finns ingenting bra med klimatförändringen. Inte minst är den en ekonomisk katastrof. Till och med enligt den gängse snäva definitionen av ekonomisk tillväxt kommer den att innebära enorma ekonomiska förluster, vilket påverkar sysselsättning och välfärdssystem. De investeringar som följer av en aktiv klimatpolitik ger många efterlängtade jobb. Senast för några veckor sedan presenterades en rapport som visar att en sådan politik kan skapa minst 60 000 nya arbetstillfällen i Sverige fram till år 2020³³.

Om det någonsin har funnits en riktig win-win-situation så är det att undvika klimatförändring. Därför är det dumt att så få länder driver en klimatpolitik som svarar mot vetenskapens rön och rekommendationer. Sverige tog några första trevande steg mot en förändring 1996–2006, då utsläppen minskade med 1,5 procent per år, men sedan dess har ambitionen svalnat. Regeringens mål är att utsläppen de kommande åtta åren ska minska med 0,7 procent per år.

9.1 En tredjedel ska bort

Gapet mellan vad vetenskapen säger behövs och vad som verkligen görs av världens regeringar är stort. Globalt behöver utsläppen år 2020 sänkas med en fjärdedel jämfört med prognos, men utsläppen fortsätter att öka.³⁴

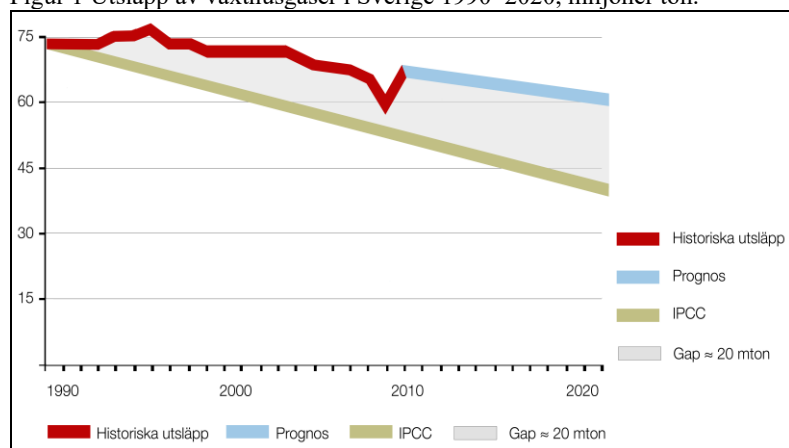
För Sveriges del är gapet ännu större: utsläppen år 2020 behöver vara ungefär en tredjedel lägre än vad regeringens prognoser anger att de kommer att vara.³⁵ Gapet mellan de rekommendationer³⁶ som FN:s vetenskapliga panel IPCC gav redan 2007 och den nuvarande politiken uppgår i Sverige till cirka tjugo miljoner ton koldioxid.

³³ Greenpeace (2012) har t ex i Gröna jobb – sysselsättningseffekterna av omställningen till ett hållbart energisystem visat hur nya jobb kan skapas genom gröna investeringar.

³⁴ Bridging the Gap, UNEP 2011.

³⁵ Baserat på att Sveriges utsläpp bör vara 40 procent lägre 2020 än år 1990, vilket är i linje med forskarnas rekommendation för att tvågradersmålet ska kunna nås, samt prognoser enligt Sveriges femte nationalrapport om klimatförändringar, Ds 2009:63. Miljöpartiets mål är att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader.

³⁶ IPCC rekommenderade reduktioner i industriländer med 25–40 procent till år 2020. Sedan dess har det blivit klarlagt att klimatförändringen går snabbare än vad man då trodde att den skulle göra och att reduktionen av utsläpp sannolikt behöver vara mycket större. IPCC återkommer med en utvärdering 2014.

Diagram 2 Figur 1 Utsläpp av växthusgaser i Sverige 1990–2020, miljoner ton.³⁷

Sverige undviker att ta det ansvar som behövs. Miljöpartiet anser mot bakgrund av ovanstående att Sverige inte tar sin del av det globala ansvaret. Miljöpartiet presenterar därför ett paket med tolv viktiga åtgärder som kan ge en omstart av klimatarbetet. Gemensamt för dem är att de finns med i vår budgetmotion men saknas hos regeringen. Tillsammans kan de ge betydande utsläppsminskningar i storleksordningen 5–10 miljoner ton per år.

9.2 Ordning och reda i klimatpolitiken

Som en övergripande åtgärd för att få långsiktighet, målstyrning och transparens i den svenska klimatpolitiken föreslår Miljöpartiet de gröna ett klimatpolitiskt ramverk³⁸ enligt samma modell som det finanspolitiska ramverket – med strikt budgetkontroll, långsiktiga mål, utsläppstak, budgetperioder och budgeteringsmarginal.

Målet är att skapa en stabil och långsiktig klimatpolitik genom att ge den tydliga spelregler. Samtidigt måste ramverket medge utrymme för politiska prioriteringar och val av styrmedel, samt vara flexibelt för oväntade händelser i omvärlden. Ett sådant regelverk finns sedan flera år i Storbritannien, och i Danmark finns liknande planer.

9.3 Omstart för klimatpolitiken

Miljöpartiet de gröna anser att det krävs krafttag för att få ny fart på landets klimatpolitik. Vi lägger därför fram ett paket med satsningar och styrmedel inom alla sektorer.

³⁷ Sveriges femte nationalrapport om klimatförändringar, Miljödepartementet, Ds 2009:63.

³⁸ Klimatmotion, MP 2012/13:1003.

Fel! Okänt namn på

Paketet ska inte ses som den slutliga lösningen på klimathotet. Det är ett åtgärds paket som främst syftar till att åter få fart på klimatarbetet efter flera års försummelse.

9.4 Åtgärder för omstart i alla sektorer

Inom industrin, som står för en tredjedel av Sveriges utsläpp och där utsläppen har varit oförändrade de senaste 20 åren, behövs nya stöd- och styrmedel. Vi föreslår en grön investeringsfond och värnar om den hotade omställningen till förnybar energi i värmeverken genom att behålla koldioxidskatten.

För att minska utsläppen från transporter, som likaså står för en tredjedel av Sveriges utsläpp, investerar vi kraftigt i mer klimatvänliga transporter: järnväg, sjöfart, cykel och kollektivtrafik. Vi vill förbättra villkoren för gods-transporter på järnväg, införa en lastbilsskatt som låter den tunga vägtrafiken betala de kostnader som inte täcks in av koldioxidskatten, i form av till exempel vägslitage, olyckor och buller. Vi föreslår också åtgärder för att påskynda övergången till snålare personbilar och stöd till bilar som går på förnybar energi.

Inom lokaler, bostäder och service vill vi göra ändringar i ROT-avdraget så att det styr mot klimatvänliga och energieffektiva ombyggnader, införa ett stöd för klimatinvesteringar i kommuner (som vi kallar KLOKT-stöd) och införa vita certifikat som gör det lönsamt att spara energi.

Inom jordbrukssektorn vill vi minska utsläppen genom att ge ett stöd till de jordbruk som vill producera biogas genom rötning och återinföra skatten på konstgödsel som sedan återförs till jordbruk som minskar sina utsläpp eller genomför andra miljö- och klimatinsatser.

Vi vill införa ett verkligt ekonomiskt stöd till klimatarbete i fattiga länder, som inte bara består av dubbelräknat bistånd, och stödja uppbyggnaden av FN:s gröna fond.

För att anpassa Sverige till det nya klimat som håller på att uppstå bör alla kommuner åläggas att ha beredningsplaner och staten bör ge stöd till anpassningsåtgärder.

10 Skog och biologisk mångfald

Under året har konsekvenser av regeringens nedprioritering av biologisk mångfald börjat uppmärksammas av en bredare allmänhet. Under vintern var situationen för vargen aktuell. Under våren diskuterades konsekvenserna för skogspolitiken. Under sommar och höst har blicken riktats mot Ojnarens kogen på norra Gotland, ett planerat naturreservat som nu hotas av kalkbrytning.

I den första fördjupade utvärderingen sedan den borgerliga regeringens försvagning av miljömålssystemet skrev Naturvårdsverket i somras att 14 av 16 beslutade miljö kvalitetsmål inte kommer att nås till 2020. Bland dessa

ingår samtliga som berör biologisk mångfald. Det övergripande generationsmålet kommer inte heller att nås.

I Naturvårdsverkets årliga uppföljning av miljömålen står att en stor miljöskuld kvarstår och att miljöarbetet har mattats av. Verket beskriver självt att beslutade åtgärder inte genomförs.

Naturvårdsverket anger flera orsaker till problemen. Otillräckliga styrmedel, bristande tillämpning av befintliga styrmedel, bristande miljöhänsyn vid samhällsplanering, konkurrens med andra samhällsmål samt levnadsmönster nämns. Brist på medel lyfts fram som ett särskilt problem, såväl för åtgärder som för myndigheternas handläggning.

Miljöpartiet anser att arbetet med skydd av områden med höga naturvärden måste intensifieras. Det behövs betydligt mer pengar för att till exempel skydda värdefull skog, men också för myndigheternas arbete med att identifiera skyddsvärda områden och förhandla med markägarna. Vår vision är 100 procent ekologiskt jordbruk, därför satsar vi på bland annat stöd för detta. Vi vill göra en satsning på samhällsplanering för biologisk mångfald, och minska transportarbete. Vi föreslår en ökning av medlen för skydd av värdefull natur med 540 miljoner kronor per år och en höjning av anslagen för åtgärder för värdefull natur med 300 miljoner kronor per år. 100 miljoner kronor per år går till Boverket för arbete tillsammans med kommunerna. Vi satsar också 45 miljoner kronor på länsstyrelsernas arbete med biologisk mångfald. Som ett led i arbetet för att minska konflikter kring rovdjuren höjer vi ersättningar för viltskador m.m. med 20 miljoner kronor per år.

Kvarvarande skyddsvärda områden räcker inte till för att hejda förlusten av biologisk mångfald även om de skulle få formellt skydd. Ytterligare områden behöver restaureras och återställas, vilket bland annat Miljömålsrådet också har föreslagit. Det är särskilt angeläget att förhindra att de allra mest värdefulla biotoperna avverkas. Vi föreslår därför en nollvision för avverkning av nyckelbiotoper. Detta sker genom de instrument som disponeras av Skogsstyrelsen. Detta genererar också ökade kostnader för Skogsstyrelsen för bland annat inventering av anmälda områden inför avverkning. Vi föreslår att man bygger upp detta skyddsarbete etappvis under tre år. Det innebär en ökning av anslag 1:2 Insatser för skogsbruket samt anslag 1:1 Skogsstyrelsen under utgiftsområde 23.

Sammantaget blir det en satsning 2013 på 1 483 miljoner kronor på åtgärder för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, fördelade på flera olika utgiftsområden. Satsningen kommer också att öka successivt.

11 Djurskydd

Djurskydd är ett område som det är lätt för en ointresserad regering att strunta i. För oss gröna sträcker sig solidariteten över artgränserna, och vi ser stora behov av att förbättra villkoren för djuren. Vi föreslår därför ett djurskyddspaket på 90 miljoner kronor med följande delar:

Fel! Okänt namn på

Alliansregeringens förstatligande av djurskyddskontroller tillsammans med minskad avgiftsfinansiering gör att djurskyddskontrollen är fortsatt eftersatt i landet. Vi anslår 40 miljoner kronor per år till länsstyrelserna för ökade djurskyddskontroller.

Sedan den borgerliga regeringen lade ner Djurskyddsmyndigheten som en av sina första åtgärder efter valet 2006 har det saknats en myndighet som företräder djurens perspektiv. Vi föreslår ett nytt anslag med 20 miljoner kronor per år till en djuretisk ombudsman.

Vi vill stärka djurskyddsarbetet på Jordbruksverket, så att myndigheten kan förbättra stödet till de regionala tillsynsmyndigheterna. Det är också viktigt att vässa arbetet med att uppdatera föreskrifterna för att bättre spegla djurskyddslagets intentioner att djur ska skyddas mot onödigt lidande och ges rätt att bete sig naturligt. Därför föreslår vi att anslag 1:9 Statens jordbruksverk utökas med ytterligare tio miljoner kronor per år.

Vi föreslår att arbete med alternativ till djurförsök tillförs fem miljoner kronor per år. Vi föreslår också att utgiftsområde 16 anslag 3.1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation utökas med 15 miljoner kronor per år för forskning om alternativ till djurförsök.

12 Energi

12.1 Hundra procent förnybar energi till 2030

Energipolitiken står inför ett vägval: antingen kan vi fortsätta att använda ohållbara energikällor eller gå vägen mot ett hållbart och rent energisystem. Med Miljöpartiets energipolitik är det på sikt möjligt att klara energiförsörjningen helt utan fossila bränslen och kärnkraft och ändå ha en elförsörjning i balans. Samtidigt ökar möjligheten att nå klimatmålen.

Miljöpartiets åtgärder har två givna huvudlinjer. För det första måste vi använda energin betydligt smartare än vad som sker i Sverige idag. För det andra måste produktionen av förnybar energi öka.

12.2 Åtgärder för minskad energianvändning

Miljöpartiet vill genomföra en rad nya åtgärder för att minska energislöseriet och därmed användningen av energi. Energi- och koldioxidskatter är bärande delar av denna strategi, liksom stöd till energieffektivisering i bostäder och fastigheter. Vi satsar totalt cirka sju miljarder kronor under de fyra kommande åren på att ge människor och företag större möjlighet att använda energin klokt och att minska sin energianvändning. Vi föreslår också införande av vita certifikat som gör att de privata investeringarna i hållbar energiförsörjning kommer att öka.

12.3 Åtgärder för ökad produktion av förnybar energi

Miljöpartiet vill stimulera till satsningar på förnybar energi som underlättar för människor och företag att göra klimatsmarta val, samtidigt som det skapar många nya jobb. Vi vill behålla eller öka stöden inom flera av de områden där regeringen nu skär ner och fasar ut.

Miljöpartiet vill att alla ska kunna bli elproducenter och producera sin egen el. Vi är övertygade om att människor och företag som ges större makt över sin energisituation vill minska sin energianvändning och utvinna egen energi från solpaneler, små vindsnurror eller andra förnybara energikällor. Därför vill vi göra det möjligt för människor att dra av sin egen elproduktion från den el de köper från nätet, så kallad nettodebitering. Vi vill också stödja människor som vill byta ut direktverkande elvärme mot fjärrvärme eller förnybara energikällor och införa ett fastprissystem som stimulerar produktionen av förnybar energi.

13 En ny och breddad säkerhets- och försvarspolitik

Det övergripande syftet med Miljöpartiet de grönas försvarspolitik är att skapa en fredligare och säkrare värld. I enlighet med FN-stadgans principer har Sverige ett ansvar för att främja internationell fred och säkerhet. Miljöpartiet anser att Sverige ska förbli militärt alliansfritt och vi anser inte att ett medlemskap i Nato skulle främja världsfreden.

Miljöpartiet anser att Sveriges säkerhet måste ses i ett bredare perspektiv än enbart rent militära. De hot som Sverige och våra grannländer står inför är svåra att förutsäga, och de är gränslösa och komplexa till sin natur. De är inte i första hand av militär natur utan kan handla om miljö- och klimatkatastrofer i olika former, grov brottslighet och terrorism. Hoten kan också vara it-relaterade i form av cyberattacker. Miljöpartiet anser att Sverige måste stå bättre rustat för den typen av hotbilder.

Att möta dessa icke-militära hot kräver i många fall ökade insatser från samhällets sida. Det är insatser som i många fall kommer att kosta mycket pengar. Det står för oss helt klart att det inte är det militära försvaret som ska tackla dessa icke-militära hot. Det ska andra myndigheter göra. Nödvändigheten att ta sig an dessa hot understryker vikten av att omfördela kostnader från Försvarsmakten till andra sektorer för att möta de reella hoten mot vårt samhälle samt att investera i förebyggande åtgärder och sårbarhetsreducerande verksamhet, både i Sverige och i omvärlden.

Som en del i detta arbete satsar Miljöpartiet totalt 1,3 miljarder kronor fördelat över fyra år på klimatanpassningsåtgärder, kallat klimatanpassningsmiljarden (Klamp). Vi vill att Myndigheten för sårbarhet och beredskap (MSB) ska göras huvudansvarig för klimatanpassningsarbetet, inte bara samordningsansvarig. Syftet är att kommuner och myndigheter ska kunna ansöka om

Fel! Okänt namn på

bidrag för klimatanpassning, exempelvis åtgärder mot extrema väderhändelser som översvämningar och långsiktiga klimatförändringar, samt att MSB kan ta egna initiativ till klimatanpassningar som inte faller inom någon annan myndighets ansvarsområde. Utöver satsningen på klimatanpassning omfördelar vi resurser till de nationella skyddsstyrkorna, stärker arbete för it-säkerhet och skär ned på vapenexporten.

Miljöpartiet är emot beslutet att satsa på vidareutveckling av JAS 39 Gripen E. Miljöpartiet anser att de stridsflygplan som Sverige redan förfogar över är tillräckligt för Sveriges behov. Mindre uppgraderingar kommer att behövas men vi anser inte att ett helt nytt flygplan behöver utvecklas och anskaffas. Vi anser också att regeringen föregripit den analys som Försvarsberedningen och Luftförsvarsutredningen borde ha gjort innan riksdagen fattar beslutet.

14 Globalt ansvar för klimat och fattigdomsbekämpning

Klimatförändringarna är en global ödesfråga intimt sammanbunden med frågor som rör utveckling och rättvisa. Det finns en skriande brist på rika länder som visar ledarskap och tar ansvar i klimatpolitiken. Missstron mellan utvecklingsländerna och de industrialiserade länderna är kompakt. Sverige kan, med sitt förtroende hos utvecklingsländerna, skapa en bro mellan dessa två världar. Genom att leva upp till de centrala åtaganden vi har gjort i klimatkonventionen, att minska våra egna utsläpp och att finansiera klimatarbete i fattiga länder, kan Sverige gjuta hopp i de internationella klimatförhandlingarna.

De rika länderna har utlovat att överföra 100 miljarder US-dollar per år för klimatarbete från 2020. Beloppet ligger långt under vad de flesta anser kommer att behövas. På sikt talar vi om en framtida mycket stor transferering av kapital. Utan andra liknelser talar vissa om en ny världsbank i storleksordning. Enligt klimatkonventionen och Kyotoprotokollet ska finansiering av klimatarbete i fattiga länder ske utöver biståndet. Det är en avbetalning på vår klimatskuld till utvecklingsländerna. I Sverige betyder det en satsning utöver den 1 procent av BNI som riksdagen beslutat ska gå till insatser för fattigdomsbekämpning och demokrati. Men den svenska regeringen tillför inga nya pengar, utan räknar om befintligt bistånd. Självklart ska bistånd klimatanpassas men den dubbla bokföringen är ett sätt att kringgå regeringens internationella åtaganden och urholkar Sveriges förtroende i fattiga länder. Det är djupt omoraliskt. Biståndet behövs mer än någonsin för att bekämpa fattigdom och stödja demokratisk utveckling. Genom att öppet och tydligt redovisa vilka nya internationella klimatinnsatser som görs kan Sverige bidra till att minska låsningarna i de internationella förhandlingarna. Miljöpartiet har därför inrättat ett anslag för klimatsatsningar utanför biståndsramen under utgiftsområde 20. Samtidigt återförs delar av de medel regeringen avräknat från biståndet. För att säkra ökade medel till internationella klimatinvesteringar

vill vi lägga 5,7 miljarder kronor de kommande fyra åren. Beloppet motsvarar inledningsvis det Sverige beräknas få in genom auktioneringen av utsläppsätter.

Miljöpartiet vill också att Sverige ska verka för att få till stånd nya medel och finansieringsformer. Resurser kan komma från klimatavgifter på internationell flyg- och sjöfart, en internationell koldioxidskatt eller en skatt på finansiella transaktioner. Lika viktigt är att arbeta inom EU för att höja unionens ambitioner i klimatarbetet. EU-målet om utsläppsminskningar bör höjas till 40 procent, vilket Sverige bör driva inom EU. Sverige bör även driva att EU ska bidra till lika stora utsläppsminskningar i utvecklingsländer.

15 Moderna och klimatsmarta transporter

Hur vi investerar i infrastruktur påverkar våra möjligheter att nå klimatmålen. Det svenska transportsystemet är starkt beroende av fossila bränslen, och inrikes transporter svarar för en tredjedel av Sveriges koldioxidsutsläpp³⁹. Sedan 1990 har koldioxidutsläppen från transportsektorn ökat med 9 procent⁴⁰. Ökningen kommer framförallt från lastbilstrafiken. Den långsiktiga trenden går alltså åt fel håll. Denna utveckling behöver brytas. Det som krävs nu är en offensiv satsning på de transportslag som leder oss närmare en lösning på klimatfrågan, istället för ännu längre bort.

Miljöpartiet har en bred strategi för att modernisera transportsystemet och minska trafikens miljöpåverkan. Det krävs både ny teknik och att fler resor sker med kollektivtrafik, cykel och gång istället för med bil och flyg. Miljöpartiet vill därför satsa på de transportslag som ger lägst klimatpåverkan. Det handlar till exempel om snabb och tillförlitlig tågtrafik i kombination med bra bussförbindelser och spårvägar i städerna. Miljöpartiets målsättning är att fördubbla andelen resande med kollektivtrafik till 2020. Samtidigt behöver flygresandet minska, genom att ersättas med tåg eller virtuella möten där det är möjligt.

Biltrafiken behöver minska med en femtedel för att nå regeringens målsättning om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030⁴¹. För att nå dit behöver samhällsplaneringen utvecklas så att transportbehovet minskar och att fler åker kollektivt istället för med bil. Skarp miljökrav behöver även ställas på bilar. Därför föreslår Miljöpartiet en bonus för bilar med små klimatutsläpp och en avgift för bilar med stora utsläpp.

Miljöpartiet har som målsättning att öka andelen godstransporter på järnväg och med fartyg väsentligt. Nyinvesteringar och underhåll av järnvägen i

³⁹ Då utrikes flyg och sjöfart inte inkluderas.

⁴⁰ PM Trafikverket, *Minskade koldioxidutsläpp från trafiken*, 2012-05-09.

⁴¹ Trafikverket, *Målbild för ett transportsystem som uppfyller klimatmål och vägen dit*, 2012:105 s. 9.

Fel! Okänt namn på

kombination med införandet av en lastbilsskatt är några av de förslag som gör det möjligt.

15.1 Miljöpartiets satsningar på klimatsmarta transporter

Miljöpartiets satsningar på klimatsmarta transporter präglas av en helhetssyn där resenären och klimatet är i fokus. Det ska vara enkelt att kombinera klimatsmarta transportslag som tåg, spårvagn, buss och cykel.

De senaste 20 åren har persontrafiken på järnväg fördubblats⁴². Det är ett av skälen till att det blivit stora kapacitetsproblem på järnvägsnätet. Samtidigt har vägtrafiken också ökat och tagit marknadsandelar av järnvägen. För att skapa en modern, snabb och tillförlitlig tågtrafik behöver satsningarna på järnvägsunderhållet öka, både för att avhjälpa de akuta problemen och för att skapa en robust tågtrafik framöver. På längre sikt krävs investeringar i ny spårkapacitet – både på befintliga banor och via satsningar på nya sträckningar och höghastighetsbanor.

Miljöpartiet säger nej till regeringens höjning av banavgifterna. Om inte en lastbilsskatt samtidigt införs innebär höjningen att järnvägens konkurrenskraft försämras. Det senaste året har vi redan sett hur godstransportören Cargonet tvingats lägga ner som en följd av detta.

Det är bra att regeringen insett bristerna i tågtrafiken och äntligen höjer anslagen till järnvägen. Vi välkomnar satsningen på utbyggnad av Ostlänken och Göteborg–Borås, det är en seger för Miljöpartiet och för framtidens tågresenärer. Satsningen på Malmbanan är också en viktig förutsättning för en hållbar godstrafik för gruvnäringen som Miljöpartiet ställer sig bakom. Förutom Malmbanan vill Miljöpartiet också att det ska byggas en järnväg till gruvan i Kaunisvaara, Pajala, vilket är den bästa lösningen för tungt gods. Miljöpartiet anser att vi bör hitta lösningar där även gruvindustrin kan bidra till spårutbyggnaden, då det är en bana renodlad för godstrafik.

Regeringen satsar tiotals miljarder kronor på nya motorvägar som kommer att leda till ökad klimatpåverkan. Vi vill att transporter ska vara en del av lösningen, inte en del av problemet. Vi vill styra om motorvägspengar till satsningar på kollektivtrafik och cykel istället.

Fortfarande saknas viktiga satsningar i regeringens budget. Det handlar utöver järnvägen om att ställa om till klimatsmart kollektivtrafik och cykel. Totalt satsar Miljöpartiet cirka 25 miljarder kronor 2013–2016 jämfört med regeringens förslag⁴³. Vårt förslag innehåller satsningar inom sju områden:

? **Mer pengar till underhåll, drift och reinvesteringar.** Öka underhållet över en tioårsperiod, i nivå med de summor som Trafikverket efterfrågat.

⁴² http://www.trafa.se/PageDocuments/Bantrafik_1870-2010.xls#Järnväg Tab A 1 Persontrafik! A1.

⁴³ Sammanräkning av investeringar på anslag 1:2, 1:1 samt 1:7.

Fel! Okänt namn på

- ? **Åtgärder för flaskhalsar och upprustning av lågtrafikerade banor.** Kapacitetshöjande åtgärder för de mest akuta flaskhalsar som Trafikverket identifierat. Upprustning av ett antal prioriterade sträckor runt om i landet, inklusive så kallade lågtrafikerade banor.
- ? **Investeringar i nya spår och höghastighetståg.** Vi välkomnar regeringens satsning på Ostlänken och Göteborg–Borås. Miljöpartiet vill dock ta ytterligare steg vidare för att planera en höghastighetsbana mellan Lund och Hässleholm som samtidigt kan bidra till att avlasta Södra stambanan och för bättre regional- och godstrafik. Vi vill också satsa på Ostkustbanan och Norrbotniabanen.
- ? **Godspott för industrin.** I de tågsamtal som Miljöpartiet fört med bland annat näringsliv och fackföreningar under året har det framkommit att det finns stora behov av satsningar på hållbara godstransporter på järnväg.
- ? **Spårvägssatsning i större städer.** Spårvagnen är på frammarsch. I städer i Europa och hela världen byggs nya spårvagnslinjer. Miljöpartiet vill att Sverige ska vara med i den här utvecklingen. Miljöpartiet föreslår en statlig delfinansiering för spårvägar på 3,8 miljarder kronor 2013–2016.
- ? **Kollektivtrafiksatsning.** I många städer kan man med enkla åtgärder ge kollektivtrafiken bättre konkurrenskraft, till exempel att prioritera busstrafiken framför biltrafiken i tätorter. Miljöpartiet föreslår att 2,25 miljarder kronor av Trafikverkets medel öronmärks för att delfinansiera kollektivtrafikåtgärder på lokal och regional nivå (2013–2016).
- ? **Cykelsatsning.** Att öka cyklingens andel av persontransporterna är ett snabbt och billigt sätt att minska utsläppen från transportsektorn. Miljöpartiet föreslår att 2,25 miljarder kronor av Trafikverkets medel öronmärks för cykelåtgärder (2013–2016).

15.2 Nej till Förbifart Stockholm

Hela överskottet från trängselskatten i Stockholm används idag till ”Förbifart” Stockholm. Motorvägen väntas ge upphov till 145 000 nya bilresor per dygn och därmed också ökade utsläpp av koldioxid och luftföroreningar. För Miljöpartiet är det självklart att regeringen ska följa resultatet av den folkomröstning som hölls i Stockholm och anslå överskottet framförallt till kollektivtrafik i regionen.

Regeringen öppnar nu också för att bygga Österleden. Miljöpartiet är mycket kritiskt till att bygga ytterligare en motorväg som kommer att leda till ökade klimatutsläpp.

Fel! Okänt namn

15.3 Lastbilsskatt – för rättvisa konkurrensvillkor

Miljöpartiet vill införa en lastbilsskatt. En sådan skatt låter den tunga vägtrafiken betala de kostnader som inte täcks in av koldioxidskatten, i form av till exempel vägslitage, olyckor och buller. Även utländska åkare får betala lastbilsskatt, vilket innebär mer rättvisa konkurrensvillkor. I Klimatberedningens slutrapport stod samtliga riksdagens partier bakom skatten. Trots det lyser den med sin frånvaro i regeringens budgetproposition. I samband med att en lastbilsskatt införs avskaffas vinjettskatten som idag finns på lastbilstrafik.

15.4 Snålbilstrappan – för effektivare och miljösmartare bilar

Nyregistreringen av bilar som drivs på förnybara drivmedel minskar och allt fler så kallade miljöbilar drivs med diesel⁴⁴. Under ett och ett halvt år har det registrerats 361 så kallade supermiljöbilar⁴⁵. Med tanke på att det finns närmare 4,5 miljoner bilar i Sverige blir effekten knappast märkbar.

Miljöpartiet föreslår istället ”Snålbilstrappan”. Systemet bygger på att bilar som släpper ut lite fossil koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid. Samtliga bilar som säljs i Sverige graderas enligt en skala beroende på energiåtgång och bränsle. Varje år förskjuts skalan så att kraven skärps för att få en kontinuerlig teknikutveckling.

Typ av bil	Klass	Bonus/avgift	Drivmedel
Snål bil	A	Stor bonus	Främst el
Ganska snål bil	B	Liten bonus	Främst el och förnybart, även viss del fossila drivmedel
Mediumsnål bil	C	Varken eller	Även fossila drivmedel
Ganska smutsig bil	D	Liten avgift	Främst fossila drivmedel
Smutsig bil	E	Stor avgift	Främst fossila drivmedel

Systemet liknar det som redan finns i EU med en tydlig skala som anger energiåtgång för kylskåp, frysar, tvättmaskiner och spisar. Eftersom Miljöpartiet inför ett annat system för att stimulera bränslesnåla bilar fasas regeringens fordonsskattebefrielse för miljöbilar ut.

För att underlätta för dem som redan har en bensinbil vill vi också införa en konverteringspremie för byte från bensin till etanol/biogas/hybriddrift.

⁴⁴ <http://www.gronabilister.se/2/1-2011-forlorat-ar-for-gron-bilism?stat=1>.

⁴⁵ Från och med 1 jan 2011 till och med juni 2012.

<http://www.bilsweden.se/publikationer/pressmeddelanden/bilregistreringarna-i-juni-och-forsta-halvaret-enligt-prognos>.

15.5 Minska flygets klimatpåverkan

Flygresandet står i dag för en tiondel av svenskarnas totala klimatpåverkande utsläpp⁴⁶. I år införlivades flyget i handeln med utsläppsrätter. Systemet har hittills fått en högst marginell påverkan på flygets klimatpåverkan och dess totala kostnader. Sverige bör därför verka för att flyget ges en särskild utsläppsbubbla inom ramen för EU:s handel med utsläppsrätter, där flyget inte tävlar om samma utsläppsrätter som konkurrensutsatt industri. I väntan på en sådan lösning föreslår Miljöpartiet en flygskatt som ska kompensera för den del av flygets klimatpåverkan som inte täcks av utsläppshandeln. Avgiften baseras på flygets koldioxidutsläpp och blir cirka 110 kronor per enkel resa inom Sverige och Europa, samt 270 kronor per enkel resa utanför Europa.

16 Skola och högskola

16.1 Samlad kompetens-, yrkes- och löneutveckling

Gemensamt för de länder som har de mest framgångsrika skolsystemen är att lärarna får regelbunden och kvalitativ kompetensutveckling. Huvudmännen och staten måste dela ansvaret för att Sveriges lärare får det stöd och den lön som krävs för att lyfta den svenska skolan. Därför satsar Miljöpartiet fem miljarder kronor de kommande tre åren på lärarnas samlade kompetens-, yrkes- och löneutveckling.

Tillgången på välutbildade lärare är en av de viktigaste förutsättningarna för framtidens skola. Regeringens satsning på karriärutveckling för lärare är god, men omfattar endast en tiondel av Sveriges lärare. Miljöpartiet vill att varje lärare ska få kontinuerlig påfyllning av ny kunskap genom hela sitt yrkesliv utan att behöva gå ned i lön eller bekosta vidareutbildning själv. På varje skola och inom varje huvudman ska det därför finnas en strategi för kompetensutveckling och hur forskningsanknytningen i undervisningen kan stärkas. Lokala avtal ska säkra att löneutvecklingen följer kompetens- och karriärutvecklingen för lärare. Detta ska vara ett krav för att ta del av de medel staten avsätter.

Sverige behöver långsiktigt bygga upp starka forskningsmiljöer för utbildningsvetenskapen. Målsättningen är ett nationellt center som ska verka för att ge konkret stöd till engagerade förskolor och skolor och minska avståndet mellan forskningsresultat och undervisningen. Särskilda satsningar under en tioårsperiod bör också riktas till några få starka forskningsområden för att ge förutsättningar till långsiktig och framgångsrik forskning. Vi höjer också anslaget för att stärka forskningsanknytningen, bland annat i lärarutbildningarna. Varje lärare ska vara väl förtrodd med ett forskningsbaserat arbetssätt.

⁴⁶ Jonas Åkerman, Climate impact of international travel by Swedish residents, Journal of Transport Geography, no 25 2012.

Fel! Okänt namn på

Det är grunden för en kontinuerlig kompetensutveckling genom hela yrkeslivet.

16.2 Strategi för en mer jämlik skola

Den svenska skolan brister i att ge alla elever det stöd som behövs för att nå skolans kunskapsmål. Miljöpartiet föreslår en samlad satsning för en mer jämlik skola. I den ingår bland annat:

- ? Ökade befogenheter för stödåtgärder, så kallad ordinationsrätt för lärare. Särskilt stöd behöver ges tidigt och därför behöver lärare ges ökade befogenheter att styra över vilket stöd som ska ges till elever och hur resursfördelningen på skolan ska se ut.
- ? Specialpedagogikens del av lärarutbildningen måste utökas. När varje lärare är rustad för att undervisa vilken elev som helst kommer också varje elev att kunna nå målen. Svensk skola behöver fler specialpedagoger, särskilt i de lägre årskurserna.
- ? Miljöpartiet vill se ett lyft för fritidshemmen. Fritidshemsverksamheten skapar mångsidighet och kontinuitet i utvecklingen mot kunskapsmålen. Tyvärr har gruppstorlekarna ökat från 18 barn till nästan 40 barn de senaste 20 åren och för få anställda är behöriga. Vi investerar i mindre grupper och fler behöriga fritidspedagoger.
- ? Läsförmåga är centralt för att också annan inläring ska fungera i skolan, men allt fler blir sämre på att läsa. Läsutveckling måste bli en del av varje skolämne. Skolan behöver stöd för att arbeta med strategier för läsutveckling genom hela grundskolan.
- ? Gör språket till en resurs i lärandet. Andra modersmål än svenska måste ses som en tillgång i skolan och som en resurs för den enskilde elevens lärande. Studiehandleddning på modersmålet, tvåspråkig ämnesundervisning och modersmålsundervisning måste öka i skolan för att ge fler en ärlig chans att nå målen.
- ? Skolan behöver ett nationellt utvecklingsteam. Skolans huvudmän behöver ett mer omfattande stöd i sitt utvecklingsarbete än vad som i dag erbjuds. Enskilda skolor måste få möjlighet till stöd och coachning, av alla skolmyndigheterna samordnat. Ett nationellt skolutvecklingscenter bör inrättas med Skolverket som huvudman.

16.3 Kvalitet före vinst i skolan

Miljöpartiet strävar efter en fungerande mångfald av aktörer så att föräldrar och elever får möjlighet att välja den skola som passar dem bäst. Miljöpartiet är därför positivt till friskolor men anser att bolag som driver skolverksamhet ska skriva in i bolagsordningen att syftet med verksamheten är att bedriva skolverksamhet med god kvalitet och inte att dela ut vinst till sina ägare. För att kontrollera att detta efterlevs föreslås att Skolinspektionen ges i uppdrag

att certifiera revisorer med särskild kompetens att granska skolverksamhet och att skolhuvudmäns revisorer måste ha sådan certifiering. Vi vill se ett stopp för orimliga internräntor och föreslår en utvidgning av vad Skolinspektionen ska beakta i samband med tillståndsgivning. Tillstånd att driva en skola ska inte längre få säljas eller på annat sätt överlåtas utan en ny prövning av Skolinspektionen.

16.4 Resursfördelning och kvalitet i högre utbildning

Miljöpartiet föreslår bättre långsiktiga planeringsförutsättningar för lärosätena, stärkt samband mellan utbildning och forskning och därmed höjd kvalitet i hela den högre utbildningen. Miljöpartiet skjuter till över fyra miljarder kronor till den högre utbildningen under en fyraårsperiod, och satsar medel på att stärka forskningsanknytningen i grundutbildningen.

Resursfördelningen till högre utbildning ska stimulera hög akademisk kvalitet, inte hög genomströmning av studenter. Miljöpartiet föreslår därför att resurstilldelningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå reformeras⁴⁷. Miljöpartiet föreslår därmed att dagens system med ersättning per helårsstudent och helårsprestation upphör.

Många studenter, främst inom samhällsvetenskap och humaniora har mycket få lärarledda lektioner. Varje student ska ha rätt att förvänta sig minst en genomsnittlig undervisningstid om tio timmar per vecka, oavsett utbildning. En modell med ett utbildningsåtagande till studenten motsvarande detta finns vid Högskolan i Kristianstad och används i deras kvalitetsarbete. Vi tycker modellen kan spridas till andra lärosäten.

16.5 Forskning

Regeringen har i budgetpropositionen aviserat ökade satsningar på forskning inom universitet och högskolor, detta välkomnas. Miljöpartiet menar att stödet till forskning måste ske med större frihet för forskningsråden och utifrån kvalitetskriterier som bejakar forskares samverkan med regionalt baserat näringsliv och offentlig verksamhet. På så sätt främjas framväxten av nya framgångsrika forskningsmiljöer och inte bara de redan etablerade.

17 Riktig trygghet

Alla som vistas i Sverige har rätt att känna sig trygga och säkra här. Vi vill ha en trygghet som är baserad på en gemenskap och tillit snarare än hårda tag och övervakning. Trots att polisväsendet nu har 4 000 fler anställda poliser än

⁴⁷ Närmare om hur den nya modellen fungerar beskrivs i vår motion vid utgiftsområde 16.

Fel! Okänt namn på

år 2002 och trots att polis och åklagare aldrig förr haft så många hemliga tvångsmedel till sitt förfogande som nu, klaras inte fler brott upp. Fler poliser verkar inte öka polisväsendets kapacitet i någon nämnvärd omfattning.

Miljöpartiets politik för att alla som finns i vårt land ska känna en riktig trygghet utgår både från förslag för att polisen mer effektivt ska kunna arbeta för att minska brottsligheten och från en politik för långsiktig social hållbarhet. Trygghet handlar inte bara om att slippa utsättas för brottslighet. Trygghet handlar om att få sina behov av bostad, mat för dagen, omtanke och omvårdnad tillgodosedda. Att veta att trygghetssystemen fungerar vid sjukdom och arbetslöshet och att som individ bli bemött med respekt för sina grundläggande rättigheter.

Miljöpartiet saknar helt satsningar mot islamofobi och antisemitism i regeringens budgetar och noterar med oro att hbtq-personer fortsätter att osynliggöras.

17.1 De olagliga vapnen ska bort

Högre straff är som regel inte ett väl fungerande sätt att minska brottslighet. Undantag finns emellertid, bland annat avseende vapen. En av de effektivaste åtgärderna som vidtagits i New York för att öka tryggheten i staden, har varit ett effektivt arbete mot olagliga vapen. På samma sätt måste arbetet mot illegala vapen och ammunition förbättras i Sverige. Det behövs hårdare straff för smuggelbrott, strategier mot minskad illegal införsel av vapen och ammunition, samt en tillfällig vapenamnesti. Minskar förekomsten av vapen, då minskar risken för att bli utsatt för brott.

17.2 Förebygg brotten och förhindra ungas väg in i kriminalitet

Krafttag måste tas för att förhindra att unga män och kvinnor begår brott och återfaller i brott. Det ska inte krävas att en ung människa döms för brott för att den kommunala socialtjänsten ska ingripa med särskilda stödinsatser. Arbetet med att utreda misstanke om brott skulle kunna ske i lokaler anpassade för unga människor i konflikt med lagen motsvarande den modell som finns i de så kallade Barnhusen, där socialtjänst, rättsväsendet och annan kompetens samarbetar. Miljöpartiet anser att Brottsförebyggande rådet tillsammans med universitet och högskolor i Sverige ska ges i uppdrag att ta fram vetenskapligt baserade metoder för att minska särskilt ungas brottslighet.

17.3 Förhindra återfall

För de unga som döms för brott är utgångspunkten att de så långt som möjligt ska få andra påföljder än fängelse eller särskild ungdomsvård. Vi anser att det är ett misslyckande för samhället varje gång en ungdom döms till dessa på-

följder. Fotbojans användande för villkorligt frigivna ska utökas, men överträdelse sanktioneras med fängelse om så krävs.

Inom allt fler sektorer krävs i dag att de som erbjuds arbete kan visa upp straffregisterutdrag. Detta sker i syfte att öka tryggheten, men innebär också en risk för stigmatisering av den som redan avtjänat sitt straff. Miljöpartiet anser att effekterna av det ökade användandet av olika registerutdrag för de som avtjänat sina straff och deras möjligheter att rehabiliteras, måste utvärderas.

Ringa narkotikabrott leder i dag typiskt sett till böter, vilket medför att socialtjänsten ofta inte får vetskap om personer som dömts. Istället för att skärpa straffet bedömer vi att en bättre åtgärd vore att polisen automatiskt måste meddela socialtjänsten vilka som dömts för ringa narkotikabrott. Då kan socialtjänsten erbjuda personen lämplig hjälp och stöd.

17.4 Utbildning av gränspolisen

Vi anser att delar av det befintliga anslaget till gränspolisen ska användas till att utbilda gränspolisen i mänskliga rättigheter, utlänningsrätt med fokus på barns rättigheter och gällande lagstiftning, för att säkerställa ett humant och rättssäkert återvändande.

17.5 En effektivare polisorganisation

Aldrig förr har polisorganisationen haft så mycket resurser utan att uppsatta mål nåtts. Vår slutsats är därför att brottslighetens utveckling i Sverige inte automatiskt hänger samman med antalet poliser. Nya metoder för att mäta effektivitet i polisiärt arbete bör utvecklas och effektiviteten bör ligga till grund för anslagstilldelningen. De polismyndigheter som bäst når regeringens uppdrag bör få högre ersättning. Polisutbildningen bör bli en vanlig högskoleutbildning med praktik, på samma sätt som för sjuksköterskor eller lärare. Karriärvägar för poliser och civilanställda ska införas och fler civilanställda rekryteras för att utföra utredningsarbete.

En del av arbetet med ökad effektivitet ligger i att öka polisens närvaro lokalt i samhället. Vi vill därför att polis tillsammans med kommun, försäkringskassa, arbetsförmedling och andra centrala offentliga aktörer, ska öka sin lokala närvaro i de delar av landet där antalet anmälda brott är högt, riskerna stora och utsattheten omfattande. Den som i sin närmiljö mötts av poliser med lokal förankring vågar också anmäla brott och vittna vid brott.

18 Politik för fler bostäder

Bostadsbristen är utbredd i Sverige. Särskilt ungdomar och studenter har svårt att hitta bostad. Enligt Boverket uppger 154 kommuner att de har brist på

Fel! Okänt namn på

bostäder som ungdomar efterfrågar. Regeringen har hittills varit passiv och hänvisat ansvaret till kommunerna.

18.1 Fler bostäder för unga och studenter

Miljöpartiet föreslår att det inrättas ett nationellt kunskapscentrum, bestående av aktörer på bygg- och bostadsmarknaden, med fokus på att möjliggöra en ökad byggnadstakt av hyresbostäder lämpliga för unga och studenter. Centrets verksamhet ska bland annat omfatta spridning av goda exempel på yt- och kostnadseffektiv nyproduktion, stimulera forskning och innovation samt generera samarbeten i byggprojekt.

Fler krafter och mer kapital behöver frigöras för skapandet av fler bostäder. Direktiven till Akademiska Hus bör kompletteras med att de ges möjlighet att tillhandahålla studentbostäder och där det är lämpligt upplåta sin mark för detta. De lärosäten som så önskar tillåts att investera i studentbostadsfastigheter. Vi vill även att fastighetsskatten på studentkorridorer avskaffas helt. Ett rum i en studentkorridor beskattas i dag med samma avgift, cirka 1 300 kronor per år, som en stor lägenhet. Det är inte rimligt utifrån studenternas ekonomiska villkor. Denna skattelättnad stimulerar samtidigt till byggande av moderna korridorer där ett färre antal studentrum delar på kök, badrum och balkong.

18.2 En smidigare plan- och byggprocess

Kommunerna bör marktilldela och planera på ett sätt som främjar konkurrens och inte missgynnar mindre byggföretag. Det bör i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar anges att kommunerna ska ha en planberedskap baserad på lokala behov och förutsättningar. Boverket bör ges i uppdrag att genomföra satsningar på kompetensförsörjning genom upphandling av utbildningsinsatser för fler samhällsplanerare, bygglovshandläggare och planarkitekter.

19 Ett modernt arbetsliv

Miljöpartiet vill ge människor större möjlighet att påverka sitt arbetsliv och sin arbetstid. Det är viktigt både för livskvalitet och för miljöhänsyn. Det finns människor som arbetar betydligt mindre än vad de skulle vilja samtidigt som det finns de som jobbar mycket mer än de önskar. För många är det svårt att få ihop arbete, barn och fritid och många känner stress över att inte hinna med allt. Makt över sin tid är särskilt viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv, då fler kvinnor än män har osäkra anställningar, arbetar deltid och tar ett större ansvar för det obetalda hushållsarbetet.

Miljöpartiets vision är att människor om de så önskar ska kunna arbeta mindre, till exempel genom kortare arbetsvecka eller genom att under vissa delar av livet kunna jobba mindre och i andra skeden jobba mer. Hela samhället tjänar på att människor orkar arbeta hela livet och inte slås ut på grund av stress eller för hårda arbetsvillkor. I denna budget lägger vi ett förslag som ger möjlighet till sänkt arbetstid för personal inom äldreomsorgen.

19.1 Barnomsorg på obekvämlig arbetstid

I dag erbjuder bara knappt hälften av alla kommuner barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Kommunerna är inte skyldiga att erbjuda nattomsorg eller omsorg på helger. Detta skapar problem för föräldrar som arbetar kvällar, nätter och helger eller mycket tidigt på morgonen. Oflexibel barnomsorg är därför ett så stort problem för ensamstående föräldrar att de kan tvingas tacka nej till jobb. Miljöpartiet anser att kommunerna ska tillhandahålla barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Regeringen avsätter resurser för att öka tillgången till så kallat nattis, men det är inte tillräckligt, utan vi satsar betydligt mer.

19.2 Lika rättigheter på arbetsmarknaden

I dag nyttjas inte fullt ut den kompetens som utrikes födda har. För att ta tillvara alla människors kunskaper vill vi förstärka arbetet med validering av utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet. Nyanlända som har en kvalificerad utbildning ska ges bästa möjliga möjlighet att få ett jobb som motsvarar deras kvalifikationer, eventuellt efter kompletterande utbildning. Vi vill också underlätta för människor med utländsk härkomst att starta företag, bland annat genom mikrokrediter för företagande riktat till nyanlända.

19.3 Jämställda löner

Den strukturella diskrimineringen mot kvinnor finns på alla områden i arbetslivet, när det gäller såväl lön, anställningsform som arbetstid. Jämställda löner och ekonomisk självständighet är en förutsättning för att åstadkomma ökad jämställdhet. Det handlar också om att åstadkomma rimliga arbetsvillkor och rätt till heltid i kvinnodominerade branscher. Löneskillnaderna mellan kvinnor och män består. År 2011 tjänade kvinnor knappt 85,9 procent av mäns löner. Löneskillnaden mellan kvinnor och män är således 14,1 procent. Det är en minskning med endast 0,2 procentenheter jämfört med året innan⁴⁸. Med nuvarande takt skulle det ta 100 år innan vi uppnår jämställda löner.

⁴⁸”Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2011?” Medlingsinstitutet juni 2012.

Fel! Okänt namn på

Arbetet mot osakliga löneskillnader är ytterst ett ansvar för arbetsmarknadens parter, men politiken måste definiera målsättningar och skapa förutsättningar. Det politiska arbetet för att åstadkomma jämställda löner har stått stilla alldeles för länge. Miljöpartiet vill att staten som arbetsgivare tar ansvar och avsätter medel för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i statlig sektor, där den oförklarade löneskillnaden är 5,6 procent⁴⁹. Vi avsätter 600 miljoner kronor under fyra år till en statlig stimulanspott för jämställda löner. Vi vill också att Medlingsinstitutet får ett tydligt uppdrag att i samarbete med arbetsmarknadens parter föreslå aktiva åtgärder mot de strukturella löneskillnaderna. Nya karriärvägar inom kvinnodominerade yrken behöver också stimuleras och Diskrimineringsombudsmannens ansvar för att granska arbetsgivarnas lönekartläggningar måste stärkas.

19.4 En bättre arbetsmiljö för ett mer hållbart arbetsliv

Miljöpartiet vill se ett mer aktivt tillsynsarbete och förebyggande insatser mot ohälsa och arbetsskador. Med en bra arbetsmiljö såväl psykiskt som fysiskt kan människor dessutom få bättre möjlighet att själva välja när de vill ta ut pension istället för att tvingas sluta i förtid på grund av ohälsa.

Arbetsmiljöverkets uppdrag kring särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem är viktigt. Ett stort problem är att nuvarande arbetsmiljölag är utformad efter traditionellt mansdominerade arbetsplatser. Det finns tydliga regelverk som rör byggnadsverksamhet, men inom vård, skola och omsorg finns det väldigt få regler. Könsskillnader i bedömning av arbetsskada är välkänt. Vi vill att kvinnors och mäns arbetsskador ska bedömas på lika villkor och att regeringen ser till att gällande lagstiftning tillämpas. Vi vill också att arbetsmiljölagen ses över så att den tydligt anpassas efter både kvinnodominerade och traditionellt mansdominerade arbetsplatser. Det behövs mer forskning om kvinnodominerade arbetsplatsers arbetsskador.

20 Värdig äldreomsorg

Andelen äldre i Sveriges befolkning blir allt större, vilket kommer att kräva satsningar på trygg äldreomsorg som ger god omvårdnad och erbjuder delaktighet. Alla ska kunna lita på omsorgen i Sverige, alldeles oavsett vem som utför den. För kvaliteten är det inte avgörande vilken driftsform som äldreomsorgen har, utan med vilken kompetens, värdighet och delaktighet omsorgstagare och anhöriga bemöts. Alla ska kunna vara trygga med att verksamheten präglas av hög kvalitet och att det finns tillräckligt med personal.

⁴⁹ Ibid.

Tyvärr väljer regeringen att inte satsa på åtgärder som är avgörande för att säkerställa kvaliteten i äldreomsorgen – att tvinga kommuner att införa LOV (lagen om valfrihet) minskar inte arbetsbelastningen.

20.1 Ökad bemanning i äldreomsorgen

Äldreomsorgen står inför en stor utmaning med en ökande andel äldre i befolkningen samtidigt som det sker stora pensionsavgångar bland omsorgspersonalen. Personalen vittnar om orimlig tidspress, hög arbetsbelastning och dålig organisation av arbetstiden. Det är en situation som har lett till att få söker arbete inom vård och omsorgsyркиn samt att äldreomsorgen är hårt drabbad av sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Dessa utmaningar medger även regeringen men insatser för att möta dem saknas. Miljöpartiet har en rad förslag som syftar till att tillgodose den demografiska utmaningen och som även höjer kvaliteten inom äldreomsorgen generellt.

Personaltätheten behöver öka för att säkra kvaliteten inom äldreomsorgen. Personalen ska slippa stå inför omöjliga situationer som att ensam behöva utföra lyft som kräver två personer. Miljöpartiet satsar i ett första skede 500 miljoner kronor per år under en fyraårsperiod för att öka bemanningen inom äldreomsorgen.

20.2 Satsning på kompetensutveckling

Vård och omsorg av äldre, som ofta är multisjuka, kräver kvalificerad kompetens och organisering. Vi satsar 40 miljoner kronor i form av ett stimulansbidrag för att arbetsgivaren ska ha möjlighet att subventionera sjuksköterskor som önskar specialistutbilda sig inom vård av äldre.

20.3 Arbetsmiljö och arbetstid

Vi anser att även personalen i den kvinnodominerade vård- och omsorgsbranschen ska ges en rimlig chans att slippa slita ut sig på jobbet. I kombination med ökad bemanning innebär en förkortning av arbetstiden att det blir fler som delar på tunga arbetsuppgifter. Miljöpartiet föreslår därför en satsning på personalens arbetsmiljö i form av arbetstidsförkortning med bibehållen lön. Vi satsar 500 miljoner kronor till en pott som kommunerna kan ansöka från för att förkorta arbetstiden för sin personal i äldreomsorgen.

Miljöpartiet satsar totalt över fyra miljarder kronor de kommande fyra åren på bemanning, kompetensutveckling och arbetstidsförkortning inom äldreomsorgen. Kombinationen av de här satsningarna kommer att ge en mer rimlig arbetssituation för personalen och därmed en bättre vård och omsorg för de äldre.

Fel! Okänt namn

21 Jämställdhet

Regeringens föreslagna åtgärder i budgetpropositionen främjar inte en jämställd samhällsutveckling. Det finns inga satsningar på jämställda löner eller ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Vi vill se till att hela den statliga budgeten, som omfattar ungefär 800 miljarder kronor enbart på utgiftssidan, används för att främja en jämställd samhällsutveckling. Miljöpartiet föreslår ny lagstiftning om jämställdhetsintegrering för att förtydliga och öka kraven på myndigheternas jämställdhetsarbete och uppföljning av de jämställdhetspolitiska målen⁵⁰.

Då jämställdhetsfrågor ska integreras i offentlig verksamhet och statliga myndigheter vill Miljöpartiet inrätta ett särskilt jämställdhetsråd, knutet till Regeringskansliet, som ska arbeta med att följa upp, utöva tillsyn och utveckla jämställdhetsintegreringsarbetet. Miljöpartiet vill att Sverige följer Danmarks exempel och lagstiftar om en standardiserad hållbarhetsrapportering (CSR) varje år för större bolag (inte bara statens). Den danska lagstiftningen omfattar statligt ägda bolag samt bolag som uppfyller minst två av följande kriterier: en balansräkning på över 143 miljoner DKK, ett nettoresultat på över 286 miljoner DKK och över 250 heltidsanställda. Dessutom ska statens ägarpolicy ändras så att den inte bara föreskriver ekonomiska mål, utan också sociala och ekologiska mål.

21.1 Krav på jämställdhet i offentlig upphandling

Kommuner, landsting och staten inte bara bör utan *ska* beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn vid upphandling, exempelvis genom att premiera att leverantören ska anställa långtidsarbetslösa ungdomar och arbeta aktivt med jämställdhet. Då kan vi använda 500 miljarder kronor, omfattningen av upphandlingen i Sverige, för att påverka för en jämställd och hållbar utveckling. Miljöpartiet föreslår att Upphandlingsutredningen ska ges ett tilläggsdirektiv om jämställdhet.

21.2 Ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen

En bidragande orsak till ojämställdheten i arbetslivet är det ojämställda uttaget av föräldraledighet. Kvinnor tar ut nästan 80 procent av föräldrapenningdagarna och stannar oftare hemma för vård av sjuka barn. Ett jämnare uttag av föräldraledigheten är därför en viktig del i arbetet mot en mer jämställd arbetsmarknad.

⁵⁰ Innan regeringsskiftet år 2006 utreddes inom Regeringskansliet en generell förordning om jämställdhetsintegrering som aldrig genomfördes.

Det är dags att anpassa dagens familjepolitik till moderna förhållanden. Allt för länge har politiken utgått från den klassiska kärnfamiljen och dess starka normer kring män, kvinnor och barn.

Miljöpartiet vill avskaffa regeringens reformer om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus som inte bidragit till ett mer jämställt föräldraskap. Vi vill istället införa en tredelad föräldraförsäkring med en del till vardera föräldern och en del som fritt kan överlåtas, även till en tredje närstående person. En sådan lösning skulle både öka möjligheten för ett jämställt, individanpassat uttag och förbättra kvinnors ställning på arbetsmarknaden. En tredelning skulle ge fler närvarande pappor och sätta barnets rätt till båda sina föräldrar främst.

22 Arbetslivstrygghet – en socialförsäkring med individen i fokus

Miljöpartiet vill införa ett helt nytt trygghetssystem som är enkelt, inkluderande och jämlikt. Vi driver förslag om samlad arbetslivstrygghet, en gemensam försäkring där både allmän sjukförsäkring och allmän arbetslöshetsförsäkring ingår liksom en lägsta ersättning. Som steg på vägen mot arbetslivstrygghet vill vi införa ett golv och ta bort den borte gränsen helt i sjukförsäkringen, höja taket samt höja ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och ta bort de differentierade avgifterna. Vi vill också att ersättningsgrundande inkomst räknas på samma sätt om du är sjuk eller arbetslös så att det blir en inkomstförsäkring.

Människor ska inte behöva bollas runt mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Vi vill se en väg in i trygghetssystemen och många vägar ut. Arbete ska löna sig, men även räknas bredare än i dag så att även studenter, egenföretagare och familjehem kan omfattas av en acceptabel försäkring. Att regeringen, trots tillkännagivande i riksdagen, inte återkommer med förslag i budgetpropositionen om egenföretagares rätt att erhålla graviditetspenning på grund av risker i arbetsmiljön är djupt bekymmersamt. Vi anser att regeringen snarast ska återkomma med lagförslag som kan träda ikraft 2013.

22.1 En värdig sjukförsäkring och en allmän arbetslöshetsförsäkring

Regeringen har sedan 2006 genomfört omfattande förändringar i trygghetssystemen som försämrat villkoren för många människor. När regeringen ändrade sjukreglerna 2008 försvann möjligheten att få ersättning för sjuka som inte haft något jobb, eller som av annan anledning inte hade någon sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Sedan de nya reglerna trädde i kraft fullt ut

Fel! Okänt namn på

2010 har drygt 58 000 personer kastats ur försäkringen⁵¹. Tack vare hårda påtryckningar tvingades regeringen backa och återinföra ett mer rättssäkert begrepp för prövning av människors arbetsförmåga efter 180 dagars sjukskrivning. I väntan på ett helt nytt trygghetssystem var detta en viktig delseger. Det finns i regeringens proposition fortfarande ingen grundnivå ("golv") i sjukförsäkringen, vilket innebär att de som inte har etablerat sig på arbetsmarknaden inte får någon ersättning alls vid sjukdom. Miljöpartiet föreslår att ett sådant golv införs.

De reformer alliansen genomfört avseende arbetslöshetsförsäkringen har drastiskt försämrat villkoren för många människor, något som slagit särskilt hårt mot unga och utrikes födda. Regeringens kraftiga höjning av avgifterna till a-kassan fick till följd att cirka en halv miljon människor gick ur. Den förhöjda finansieringsavgiften innebär också att a-kassan blivit dyrast för dem som behöver den mest. Endast tre av tio ungdomar i åldrarna 20–25 år är medlemmar i a-kassan och bara en av tio arbetslösa mellan 20 och 24 år får ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Sedan regeringen avskaffade det så kallade studerandevillkoret är det omöjligt att kvalificera sig för ersättning från a-kassan genom att studera.

Allt fler av dem som i dag står utan a-kassa och sjukförsäkring hänvisas till kommunernas socialkontor för att få försörjningsstöd. Detta är bekymmersamt, inte bara för den enskilde, utan också för kommunerna som får svårt att få ekonomin att gå ihop och i slutändan riskerar det att leda till nedskärningar i vården, skolan och omsorgen.

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge en tryggad inkomst och underlätta omställningen till ny sysselsättning för den som blivit arbetslös. Så fungerar det inte i dag. Till följd av regeringens omfattande försämringar är den högsta ersättningen idag under 40 procent av en genomsnittslön och endast fyra av 100 arbetslösa som tidigare haft heltidsarbeten får 80 procent av sin lön. Anledningen är att taket i arbetslöshetsförsäkringen inte har höjts på tio år.

Miljöpartiet vill reformera hela trygghetssystemet och som ett steg på vägen satsar vi 2,3 miljarder kronor på att höja taket i a-kassan under år 2013. Varje försäkring måste innebära en avvägning mellan inkomsttrygghet och drivkrafter för arbete. Därför föreslår Miljöpartiet samtidigt att man inför ytterligare ett steg i ersättningstrappan, så att den får fyra steg i stället för tre som i dag.

23 Barnfattigdom

Fattigdom är resultatet av politik. Regeringens politik har ökat klyftorna mellan fattiga och rika, vilket i hög grad drabbar barnen. Den fördelningspoli-

⁵¹ Försäkringskassan (april 2012).

tiska profilen i den ekonomiska familjepolitiken i Sverige till barn och deras familjer har avtagit successivt under det senaste decenniet.⁵²

Barnfattigdomen ökar i hela Sverige och totalt lever nu ungefär 13 procent av alla barn i fattigdom. Allra mest ekonomiskt utsatta är barn till ensamstående kvinnor med utländsk bakgrund. Barnfattigdomen bland dessa hushåll har nu stigit till över 50 procent.

Barn i fattiga familjer har oftare sämre hälsa och sämre tillgång till fritidsaktiviteter. De lever oftare under mer otrygga förhållanden än andra barn och risken att utsättas för våld är betydligt högre. Ekonomisk utsatthet är också en riskfaktor för att gå ut grundskolan utan fullständiga betyg. Antalet personer som är beroende av långvarigt ekonomiskt bistånd har ökat i landet, vilket är allvarligt inte minst för alla barn som berörs.

Miljöpartiet vill se en nationell handlingsplan mot barnfattigdomen. En aktiv politik för att skapa många nya jobb och få bort ofrivilligt deltidsarbete leder till en mer jämlik fördelning i samhället. För att bekämpa barnfattigdomen har vi en rad förslag till förändring av trygghetssystemen, inte minst för att underlätta för ensamstående föräldrar. För att nå de ensamstående föräldrar som har de svåraste ekonomiska villkoren vill vi höja underhållsstödet med 250 kronor per månad från och med 2013.

Samtidigt föreslår vi att en ny skattereduktion införs. Skattereduktionen utgår till alla ensamstående med försörjningsansvar och som har sina barn boende hos sig under hela eller delar av året. Syftet med reformen är att motverka det faktum att gruppen barn till ensamstående halkat efter ekonomiskt i jämförelse med barn till samboende föräldrar. Risken för ekonomisk utsatthet är mer än tre gånger så hög bland barn till ensamstående föräldrar jämfört med barn till samboende föräldrar. Den ekonomiska utsattheten har också ökat tydligast bland barn till ensamstående, visar Rädda Barnens senaste rapport.⁵³ Det finns skäl att ha flera sätt att möta fattigdom: ett är den relativt låga samstämmigheten mellan olika fattigdomsdefinitioner, ett annat de behovsprövade bidragens risker för oönskade marginaleffekter. Rädda Barnens omfattande arbete om barnfattigdom visar dessutom till exempel att av de 248 000 barn som lever i fattigdom i Sverige bor endast ca 30 procent i hushåll med försörjningsstöd. Miljöpartiets nya förslag om skatteavdrag ger bra fördelningspolitiska effekter. Avdraget blir relativt större för personer med låga inkomster och kommer alla med skattepliktiga inkomster till del. Avdraget går till alla föräldrar som har barnen boende hos sig och uppmuntrar därmed båda föräldrarna att ta ansvar för barnet samt tillgodoser barnets rätt till båda sina föräldrar.

Att regeringen nu höjer lägstanivån i föräldraförsäkringen är ett förslag som Miljöpartiet drivit och är något vi välkomnar. Ett system med så kallad arbetslivstrygghet bör på sikt införas, där människor som är sjukskrivna och arbetslösa ska få bättre stöd oavsett problem. Det är ett system som också skapar större trygghet för barnen.

⁵² Tapio Salonen, Rädda Barnens rapport, Välfärd, inte för alla 2011.

⁵³ Tapio Salonen, Barns ekonomiska utsatthet, Årsrapport 2012, Rädda Barnen, 2012

Fel! Okänt namn på

En väl fungerande och flexibel barnomsorg är också en förutsättning för att föräldrar ska få vardagen och ekonomin att gå ihop. Därför föreslår vi en större satsning än regeringen på nattis.

För att stärka barns rättsliga ställning i utsatta livssituationer avsätter vi medel för att barn ska få rätt till eget offentligt biträde i mål som rör vårdnad, boende och umgänge. Regeringen har förhalat frågan och vi menar att det är en angelägen åtgärd som skapar större trygghet för alla de barn där föräldrarna inte kommer överens och tillvaron gungar.

Utöver de konkreta satsningarna på att bekämpa barnfattigdomen här och nu gör Miljöpartiet stora satsningar på en jämlik skola, så att alla elever får lika möjligheter att utvecklas.

24 Migration

Miljöpartiet har en vision om en värld utan gränser, där alla har en möjlighet att flytta, men där ingen tvingas fly. En värld där människor kan bo och verka där de så önskar. Tyvärr är vi långt ifrån den verkligheten idag. Människor tvingas fly undan krig, svält och naturkatastrofer. I takt med att klimatförändringarna ökar kommer också allt fler människor att tvingas på flykt på grund av den globala uppvärmningens konsekvenser med extrem torka, översvämningar och oväder.

Efter valet 2010 när Sverigedemokraterna kom in i riksdagen fanns en stark oro att utvecklingen skulle resultera i en mer restriktiv flyktingpolitik. Miljöpartiet ingick därför våren 2011 en ramöverenskommelse med regeringen inom det migrationspolitiska området, en överenskommelse som sträcker sig över denna mandatperiod. I överenskommelsen finns ett antal stora och viktiga reformer med, som ska genomföras fram till 2014. Vi ser därmed till att Sverige går i motsatt riktning och får en mer öppen och human politik.

Det är en stor seger för Miljöpartiet att inför 2013 ha kommit överens med regeringen om att ge en av de mest utsatta grupperna i landet deras grundläggande mänskliga rättigheter. Människor som lever gömda får rätt till vård och skolgång. Vi har även kommit överens om fler insatser såsom att inrätta en fjärde migrationsdomstol och att Migrationsverkets landinformationsdatabas (Lifos) ska utvecklas och kvalitetssäkras och att beslut ska formuleras bättre. Inför 2013 är vi även överens om att det finns anledning att fortsätta följa tillämpningen av bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter. Miljöpartiet vill bredda begreppet så att bland annat allvarligt sjuka ska få stanna i Sverige.

I regeringens budgetproposition finns tydliga skrivningar om vikten av att fortsätta följa tillämpningen av bestämmelsen kring synnerligen ömmande omständigheter. Detta är ett viktigt steg för att Miljöpartiet ska kunna komma vidare i förhandlingarna med regeringen för att bredda bestämmelsen så att bland annat allvarligt sjuka kan få stanna i Sverige.

Regeringens och Miljöpartiets gemensamma mål är att genom en ramöverenskommelse om den samlade asyl- och migrationspolitiken tillsammans

förbättra politiken på ett antal områden. Miljöpartiets politik gällande migration och lika rätt är däremot mycket mer omfattande än det som ingår i ramöverenskommelsen med regeringen.

Miljöpartiet arbetar för att göra det lättare att röra sig över gränser. Vi är det mest öppna partiet när det gäller migration och vill ha en mer human asylpolitik och underlätta för familjeåterförening samtidigt som vi ställer oss positiva till att människor migrerar för arbete och studier. Vi vill att Sverige och EU ska ha en välkomnande inställning till människor som vill komma hit. Alla migranter omfattas av de mänskliga rättigheterna. Ett lands asyl- och flyktingpolitik kan sägas vara ett slags värdeämätare för dess inställning till försvaret av mänskliga rättigheter. För oss är det självklart att ställa migranternas mänskliga fri- och rättigheter i första rummet.

25 Lika rättigheter – en självklarhet

Det demokratiska samhället bygger på idén om alla människors lika värde och rättigheter. Det förutsätter att individens liv och villkor inte styrs eller bestäms av olika förväntningar och begränsande normer. Miljöpartiet arbetar för ett samhälle där alla människor oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsnedsättning, religion, sexuell läggning eller könsuttryck ges samma förutsättningar. Vår politik för lika rättigheter bygger på insikten om att formell likabehandling inte räcker. Mötet mellan människors olika förutsättningar och samhällets normer innebär att varje sammanhang måste granskas ur de utsatta gruppernas perspektiv. Hela samhället vinner på mångkultur och öppenhet där allas kompetens och möjligheter tas tillvara.

25.1 En bra start

Miljöpartiet vill stärka insatserna för nyanlända. Det är viktigt att den som kommer ny till Sverige, oavsett tidigare bakgrund, får en bra start där det svenska samhället tillgodoser deras individuella behov och tar tillvara deras unika potential. Vi vill att nyanlända tidigare ska få kontakt med skola och vård samt möjlighet att söka jobb. Vi vill förbättra så att utländsk utbildning, arbetslivserfarenhet och språkkunskaper ska kunna tillgodoräknas i större utsträckning än idag.

25.2 Satsning på modersmål och sfi

Den som får utveckla sitt modersmål har lättare att lära sig fler språk. Miljöpartiet tillför resurser till utökad modersmålsundervisning i både förskola och skola. Elever ska kunna få undervisning i till exempel matematik och engelska på sitt modersmål. Vi omfördelar även resurser till svenskundervisning för invandrare (sfi). Mer resurser innebär mindre grupper, fler lärare, kompe-

Fel! Okänt namn på

tensutveckling för lärare och andra insatser som höjer kvaliteten. Vi vill att de resurser som idag satsas på den ineffektiva sfi-bonusen ska ges direkt till verksamheterna istället. Vi anser också att alla elever ska få möjlighet att läsa klart, även om man gör avbrott för föräldraledighet eller sjukdom.

25.3 Stärkt arbete mot rasism och diskriminering

Miljöpartiet anser att utsatta gruppers möjligheter att ta tillvara sina rättigheter måste stärkas, men också att samhället måste ta sitt ansvar för att motverka rasism och diskriminering. Rasism och diskriminering innebär för många människor i Sverige sämre tillgång till jobb, bostad och nöjesliv, men också risk för hälsoproblem, minskat förtroende för samhället och svårigheter för individen att ta vara på sina rättigheter. Vi vill också ge antidiskrimineringsbyråerna större möjligheter att driva diskrimineringsmål i domstol samt se över hur möjligheten att processa strukturell diskriminering i domstol kan utvecklas.

Skolan är en nyckelarena för att motverka rasism i samhället. Det finns tydliga samband mellan utbildning i mänskliga rättigheter och attityder gentemot minoriteter. Lärares kunskap i mänskliga rättigheter, mångfald och konflikthantering behöver prioriteras. Miljöpartiet satsar 50 miljoner kronor för kompetensutveckling för lärare inom ramen för Forum för levande historias verksamhet.

26 Hälsa

Att främja hälsa är att styra samhället mot långsiktig hållbarhet, såväl ekologiskt och socialt som ekonomiskt. Det handlar om att forma samhällsstrukturer som skapar goda förutsättningar för människors levnadsvillkor. För att lyckas med detta behövs en politik där både samhällets ansvar och människors förutsättningar att göra goda val beaktas. Den nuvarande regeringen fortsätter tyvärr att tona ned samhällets ansvar i folkhälsoarbetet, lyfter i stället ett individperspektiv och undandrar sig därmed det politiska ansvar som folkhälsoarbetet innebär. Vi vill se en folkhälsokommission för mer hållbara och jämlika levnadsvillkor. Miljömål och folkhälsomål behöver samordnas.

Miljöpartiets politik är att ha fokus på förebyggande åtgärder för ökad folkhälsa men samtidigt ska de människor som är i behov av vård och hjälp få det. Vi satsar på att förbättra stödet till människor med psykiska besvär och sjukdomar och till unga. Vi vill också se över stödet till handikapporganisationer samt se förstärkt verksamhet för sällsynta sjukdomar. Det grunda fokus som regeringen har i den så kallade kömiljarden vill vi i stället omvandla till en hälsomiljard där landsting som har ambition att arbeta hälsofrämjande och långsiktigt för att minska köer och öka tillgänglighet i vården kan söka anslag. För unga människor upp till 23 år vill vi införa fri tandvård.

Vi säger nej till den indexering som regeringen vill införa när det gäller högkostnadsskyddet för hälso- och sjukvård, taket för läkemedel och även den föreslagna höjningen av högsta egenavgift för slutenvårdsplatser från 80 till 100 kronor. Förslaget slår mot dem som har det svårt ekonomiskt; det är märkligt att regeringen föreslår indexering av högkostnadsskydd samtidigt som man inte vill ha samma princip för arbetslöshetsförsäkringen. Vi avslår förslaget såsom det presenterats i årets budgetproposition.

27 Kultur

För Miljöpartiet är ett rikt och mångfasetterat kulturliv en av nycklarna till mänsklig livskraft. Kulturen förhöjer människors livskvalitet. Kulturen är en del av välfärden och demokratin, och genom bättre villkor för kulturskapare skapar vi förutsättningar för ett rikt kulturliv i Sverige. Miljöpartiet satsar 500 miljoner kronor de kommande fyra åren på kulturarbetares villkor. Deras arbetsvillkor och tillgång till trygghetssystem är en viktig kulturpolitisk fråga. Dessutom gör vi satsningar för en mer sammanhållen nationell bibliotekspolitik.

28 Skatter

Miljöpartiets mål för skattepolitiken är att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt. Skatten ska beräknas utifrån bärkraft och på ett sätt som så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor och beteenden ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att styra konsumtion och investeringar i en mer hållbar riktning. Grön skatteväxling, det vill säga ökad beskattning av miljöresurser och utsläpp i kombination med stimulanser som sänkt skatt på arbete, gynnar både klimatet, jobben och ekonomin och är ett viktigt långsiktigt mål för Miljöpartiets skattepolitik.

Skattepolitiken ska vara omfördelande. Omfördelningen i samhället sker genom de allmänna socialförsäkringarna och skattesystemet tillsammans. Miljöpartiet anser att det är rimligt med en progressivitet i skattesystemet så att de som tjänar mest också betalar en större andel av sin inkomst i skatt. Samtidigt är det viktigt att systemet bidrar till incitament för egen försörjning.

Miljöpartiet vill att det görs en ny bred skatteöversyn. Idag är det över tjugo år sedan den senaste stora skatteöversynen. Stora förändringar har skett både i samhället och skattesystemet sedan dess och det finns därför flera skäl till varför en större översyn behöver göras igen.

Fel! Okänt namn

28.1 Inkomstskatter

28.1.1 Sänkt skatt för ensamstående föräldrar

Ensamstående föräldrar med barn lever ofta i en ansträngd ekonomisk situation, vilket inte minst drabbar barnen. För att underlätta den ekonomiska situationen för ensamstående föräldrar med barn föreslår Miljöpartiet att en ny skattereduktion införs. Skattereduktionen är 5 000 kronor per år och utgår till alla föräldrar som i sin skattedeclaration ansöker om skattereduktionen och kan styrka att deras barn bor hos dem hela eller delar av året. En skattereduktion enligt denna modell är ett träffsäkert sätt att förbättra för ensamstående samtidigt som man undviker att skapa negativa marginaleffekter.

28.1.2 Sänkt skatt för pensionärer

Miljöpartiet föreslog sänkt skatt för pensionärerna redan i vår förra budget eftersom vi anser att det är viktigt att stärka pensionärernas ekonomiska situation och minska klyftan i beskattning av pension och arbetsinkomster. Således ställer vi oss positiva till regeringens skattesänkning för pensionärer.

28.1.3 Avtrappat jobbskatteavdrag för höginkomstagare

Miljöpartiet anser att det är viktigt att människor har goda och stabila förutsättningar för att kunna planera sin privatekonomi. Det är också positivt att göra det lönsammare att arbeta och att skapa goda villkor för löntagare. Miljöpartiet anser i linje med detta att de senaste årens sänkningar av inkomstskatten för vanliga löntagare ska ligga kvar. Vi föreslår däremot en avtrappning av jobbskatteavdraget med 2,5 procent på månadsinkomster från 40 000 kronor. De med en månadslön på upp till 40 000 kronor behåller alltså hela jobbskatteavdraget och berörs inte av detta förslag. Vid en månadslön på 45 000 kronor minskas jobbskatteavdraget med drygt 100 kronor i månaden. Jobbskatteavdraget är helt avtrappat vid en månadslön på 117 000 kronor.

Månadsinkomst	Ökad skatt/mån
35 000	0
40 000	0
45 000	118
50 000	237
55 000	355
60 000	474
65 000	592
70 000	711
75 000	829
80 000	948

28.2 Sociala avgifter

28.2.1 Generell sänkning av arbetsgivaravgifterna

För Miljöpartiet är det högt prioriterat att skapa nya jobb och en av de mest jobbhämmande faktorerna är arbetsgivaravgiften. Miljöpartiet föreslår därför en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna med 0,6 procent. Genom sänkta kostnader för arbete skapas utrymme för företagen att anställa.

28.2.2 Sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag skapar nya jobb

För Miljöpartiet är det högt prioriterat att skapa nya jobb och en central del i detta är att förbättra förutsättningar för småföretagande.

Sveriges företagare anser att den höga arbetsgivaravgiften och sjuklöneansvaret är de två största hindren för att nyanställa. Miljöpartiet föreslår därför att arbetsgivaravgiften sänks med 10 procentenheter på en lönesumma upp till maximalt 720 000 kronor. En motsvarande nedsättning av egenavgiften görs för egenföretagare. Förslaget gynnar alla företag, oavsett storlek, men har en utformning som särskilt underlättar för de mindre företagen. För ett litet företag kan detta sänka kostnaden med upp till 72 000 kronor per år.

Vi föreslår även att sjuklöneansvaret för företag med tio anställda eller färre slopas. Reformen minskar småföretagens risker och ökar deras möjligheter att utvecklas och anställa. Dessutom bidrar förslaget till att minska företagets regelkrångel avsevärt och underlättar för arbetssökande med lång sjukdomshistoria eller funktionsnedsättning att få en anställning.

28.2.3 Ineffektiv nedsättning av arbetsgivaravgiften för unga slopas och ersätts med helt avskaffad arbetsgivaravgift för arbetslösa unga

Ungdomsarbetslösheten är ett av samhällets största problem. För att underlätta för unga arbetslösa att få jobb vill vi helt avskaffa arbetsgivaravgifterna i ett år för den som anställer en arbetslös ungdom mellan 18 och 25 år. Denna reform kostar 750 miljoner kronor årligen. Den nuvarande halverade arbetsgivaravgiften för unga är ineffektiv och mycket kostsam. Miljöpartiets förslag är betydligt mer träffsäkert eftersom det endast går till unga som idag saknar jobb.

28.3 Styrmedel i klimat- och energipolitiken

Klokt utformade ekonomiska styrmedel, som miljöskatter som låter förorenaren betala, är erkänt kostnadseffektiva verktyg. Det samhällsekonomiskt mest effektiva styrmedlet i klimatpolitiken är koldioxidskatten. Vi anser att den bör användas mer aktivt för att minska utsläppen av koldioxid och därmed skapa möjligheter för Sverige att ta sitt klimatansvar, att nå klimatmålen och att begränsa den globala uppvärmningen.

Fel! Okänt namn på

Även andra klimat-, miljö- och energiskatter måste användas på ett klokt sätt.

28.3.1 Höjd koldioxidskatt

För att hålla uppe omvandlingstrycket i samhället, och ge tydliga signaler om att fortsatt klimatomställning är prioriterat, föreslår vi att koldioxidskatten höjs med 24 öre 2013. Detta motsvarar cirka 70 öre per liter på bensinpriset. Förslaget överensstämmer med det förslag som Klimatberedningen föreslog och som alla sju partierna i beredningen var överens om. Precis som Klimatberedningen vill vi också räkna upp koldioxidskatten med BNP-utvecklingen för att styreffekten inte ska minska.

28.3.2 Höjd vattenkrafts- och kärnkraftsskatt

Kraftbolagen har sedan länge gjort stora vinster genom att sälja el med låga kostnader från svensk vattenkraft för ett pris som vida överstiger produktionskostnaderna. Elkraftsproducenternas (kärnkraft och vattenkraft) stora vinster blir ännu större tack vare att handeln med utsläppsrätter pressar upp priset på el, samtidigt som de inte behöver betala för några utsläppsrätter. Vi föreslår att effektskatten på kärnkraft höjs så att nettointäkten för staten blir tre miljarder kronor årligen. Vi föreslår också att fastighetsskatten på vattenkraft höjs så att nettointäkten för staten blir en miljard kronor årligen.

28.3.3 Flygskatt införs

Flygresandet står i dag för mellan 10 och 20 procent av svenskarnas totala klimatpåverkande utsläpp. I år har flyget införlivats i handeln med utsläppsrätter. Som systemet är utformat kommer det att få en högst marginell påverkan på flygets klimatpåverkan och totala kostnader. Sverige bör därför verka för att flyget ges en särskild utsläppsbubbla, vid sidan av industrin, inom ramen för EU:s handel med utsläppsrätter. I väntan på en sådan lösning föreslår Miljöpartiet en flygskatt som ska kompensera för den del av flygets klimatpåverkan som inte täcks av utsläppshandeln. Vi vill införa en flygskatt från halvårsskiftet 2013. Avgiften baseras på att flyget ska betala sina koldioxidutsläpp på samma nivå som biltrafiken.

28.3.4 Koldioxidskatt på torv införs

Torv är i dag undantagen koldioxidskatt trots att torven är ett fossilt bränsle. Vi föreslår att undantaget från koldioxidskatt slopas så att torv beskattas på samma vis som andra fossila bränslen.

28.3.5 Skatt på fluorerade växthusgaser införs

Ett av Klimatberedningens förslag var att införa en ny skatt på fluorerade växthusgaser. Syftet med skatten är att stimulera utbyte av stora kyl- och frysanläggningar och luftkonditioneringsanläggningars köldmedium för att få bort de fluorerade gaserna. Miljöpartiet föreslår att en miljöskatt för dessa

fluorerade växthusgaser införs. Skattesatsen bör sättas på samma nivå som koldioxidskatten för den del av industrin som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsätter.

28.3.6 Skatt på konstgödsel

Miljöpartiet anser att konstgödselskatten bör återinföras på samma nivå som den var innan regeringen avskaffade den. Skatten behövs för att minska utsläppen av näringsämnen och miljögifter från jordbruket. Medlen ska återföras till näringen i form av ersättning för miljöåtgärder.

28.3.7 Höjd skatt på bekämpningsmedel

Användningen av bekämpningsmedel är fortsatt för hög i landets jordbruk. För att bryta denna utveckling vill vi dubbla skatten på bekämpningsmedel. På så sätt får näringen betala kostnaden för sin miljöpåverkan och övergången till ekologiskt lantbruk stimuleras.

28.3.8 Skatt på avfallsförbränning

Återvinning och återanvändning av material är mycket mer energibesparande än att elda upp det. Miljöpartiet vill därför införa en skatt på förbränning av avfall för att stimulera källsortering och materialåtervinning. Vi vill återinföra den gamla skattemodellen tills vidare i avvaktan på en förutsättningslös och grundlig utredning om nya styrmedel i avfallspolitiken.

28.3.9 Uttagsbeskattning av vindkraftskooperativ

När Skatteverket bestämde att lägga en extra skatt på kooperativ vindkraft, så kallad uttagsskatt, föll intresset för att bli delägare i ett kooperativt vindkraftverk som en sten. För att lösa problemet vill Miljöpartiet utreda begreppet marknadspris för kooperativ el, vilket avgör om elen ska uttagsbeskattas.

28.3.10 Lastbilsskatt införs

Miljöpartiet vill införa en lastbilsskatt på i genomsnitt 1,40 kronor per kilometer. Syftet med skatten är att lastbilstrafikens miljökostnader ska synas i priset på transporter. Skatt låter den tunga vägtrafiken betala de kostnader som inte täcks in av koldioxidskatten, i form av till exempel vägslitage, olyckor och buller. Samtidigt minskas den konkurrenssnedvridning som finns mellan transporter på järnväg och väg idag eftersom vägtransporterna inte betalar sina verkliga kostnader.

Skatten ska differentieras på ett sätt som gör att den är lägre i områden där möjligheten för båt- eller järnvägstransporter saknas. Detta gäller inte minst skogsindustrins timmertransporter. Skatten införs från halvårsskiftet 2014.

Ett antal länder i Europa har redan infört en liknande avståndsbasead avgift för tunga fordon. I samband med att lastbilsskatten införs avskaffas eurovinjettskatten.

Fel! Okänt namn nå

28.3.11 Avgiftsfinansierad snålbilstrappa

Miljöpartiet anser att det nu är dags att ersätta miljöbilssystemet med ett system som kan skynda på omställningen av den svenska bilparken. Systemet bygger på att bilar som släpper ut lite fossil koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid. Samtliga bilar som säljs i Sverige graderas enligt en skala beroende på energiåtgång och bränsle. På de klimatvärsta bilarna läggs en avgift som sedan minskar med minskad klimatpåverkan. På samma sätt får de allra koldioxidsnålaste bilarna en hög bonus, medan de något mindre effektiva bilarna får en mindre bonus. Varje år förskjuts skalan så att kraven skärps för att få en kontinuerlig teknikutveckling. En komponent som beaktar olika bränslens påverkan på luftkvaliteten kan också behövas. Systemet utformas så att det är statsfinansiellt neutralt.

28.3.12 Slopad fordonsskattebefrielse för miljöbilar

Eftersom vi inför ett annat system för att stimulera bränslesnåla bilar fasas regeringens fordonsskattebefrielse ut. Reformen fasas ut på ett sådant sätt att det inte drabbar dem som redan köpt bil under det nuvarande regelverket.

28.3.13 Reformerad förmånsbeskattning för bilar

Miljöpartiet vill anpassa förmånsbeskattningen till vårt förslag om ”snålbilstrappa”. Därför vill vi avskaffa det nuvarande systemet, och istället koldioxidrelatera förmånsbeskattningen så att den som väljer en förmånsbil med låga koldioxidutsläpp premieras. En komponent som styr mot förnybara bränslen, likt dagens nedsättning för gas- och elbilar, kommer att finnas kvar i vårt system.

28.3.14 Nej till slopad koldioxidskatt på kraftvärme

Miljöpartiet motsätter sig avskaffandet av koldioxidskatt på kraftvärme.

28.3.15 Energiskatt på diesel

Energiskatten på diesel är idag lägre än den på bensin. En utfasning av den här energiskattesubventionen inleddes 2011 och MP föreslår att denna utfasning fortsätter 2015. Vi föreslår därför att energiskatten på dieselskatten höjs med 20 öre per liter 2015 och att fordonsskatten samtidigt sänks för dieselbilar.

28.4 Övriga skatter

28.4.1 Utvidgat och energismart ROT-avdrag

Miljöpartiet föreslår att det befintliga ROT-avdraget utvidgas och energianpassas. Vi föreslår även att ett energismart ROT-avdrag införs för ägare av flerfamiljshus. Det nya ROT-avdraget ska också kunna gå till skollokaler.

28.4.2 Sänkt skatt på studentkorridorer

Brist på studentbostäder och höga kostnader för den som fått bostad är allvarliga problem som drabbar tusentals studenter varje år.

Miljöpartiet föreslår att fastighetsskatten för studentkorridorer förändras så att varje studentkorridor beskattas som en bostad. Ett rum i en studentkorridor beskattas i dag på samma sätt som en hyreslägenhet. En stor lägenhet har alltså samma avgift som ett litet studentrum – närmare 1 300 kronor om året. Miljöpartiet tycker inte att det är rimligt. Boverket har föreslagit att varje studentkorridor ska beskattas som en bostad i stället för att som nu ta ut en avgift för varje rum. Vi ställer oss bakom detta förslag. Om den sänkta skatten används till att sänka kostnaden för de boende så skulle detta kunna innebära uppemot 1 000 kronor i sänkt hyra per år. Men framförallt ger det bättre ekonomiska förutsättningar för byggande av fler studentbostäder.

28.4.3 Ja till ytterligare steg i halverad moms för tjänstesektorn

Miljöpartiet ställer sig positivt till den halverade momsen för restaurang- och cateringtjänster och vill att reformen breddas till att även omfatta reparation av cyklar, kläder och skor.

28.4.4 Nej till avdragsrätt för gåvor till ideell hjälpverksamhet

Miljöpartiet avvisar fortsatt avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer som bedriver hjälpverksamhet. Vi anser att regeringens förslag är olyckligt utformat eftersom avdragsrätten är begränsad till de organisationer som bedriver hjälpverksamhet och därmed inte gäller andra organisationer, såsom idrottsföreningar, rättighets- eller miljöorganisationer. Vi är också oroliga för att förslaget kan få till följd att föreningsstödet på sikt dras ner.

28.4.5 Sänkt bolagsskatt

Bolagsskattesatsen har betydelse för multinationella företags investerings- och lokaliseringsbeslut och var företagen väljer att redovisa och beskatta vinst. Skattenivåns relation till övriga Norden och Europa har därmed betydelse för produktion och sysselsättning i Sverige. Sverige behöver inte ha Europas lägsta bolagsskatt men dagens nivå kan vara skadlig för industrins konkurrenskraft. Miljöpartiet föreslår därför att bolagsskatten sänks med en procentenhet.

28.4.6 RUT för läxhjälp

Miljöpartiet motsätter sig RUT-avdrag för läxhjälp och föreslår istället att 30 miljoner kronor avsätts för stöd till ideella organisationers arbete med läxhjälp. På så sätt får alla barn tillgång till läxhjälp oavsett föräldrarnas inkomst.

Fel! Okänt namn på

28.4.7 Beräkning av skatteintäkter

Miljöpartiet föreslår att statens skatteintäkter beräknas enligt tabellen nedan⁵⁴ (i jämförelse med budgetpropositionen för 2013).

Beräkning av statsbudgetens inkomster 2013

Miljoner kronor

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (MP)
1100 Direkta skatter på arbete	530 221	+3 600
1111 Statlig inkomstskatt	47 477	±0
1115 Kommunal inkomstskatt	584 611	+1 800
1120 Allmän pensionsavgift	101 168	±0
1130 Artistskatt	85	±0
1140 Skattereduktioner	-203 120	+1 800
1200 Indirekta skatter på arbete	449 239	-3 650
1210 Arbetsgivaravgifter	457 655	-550
1240 Egenavgifter	13 601	-3 100
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-31 067	±0
1270 Särskild löneskatt	39 896	±0
1280 Nedsättningar	-31 417	±0
1290 Tjänstegruppliv	572	±0
1300 Skatt på kapital	178 426	-200
1310 Skatt på kapital, hushåll	26 291	+1 000
1320 Skatt på företagsvinster	103 287	-3 600
1330 Kupongskatt	4 366	±0
1340 Avkastningsskatt	7 212	±0
1350 Fastighetsskatt	29 724	+2 400
1360 Stämpelskatt	7 547	±0
1380 Arvsskatt	0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	472 736	+31 652
1410 Mervärdesskatt	349 530	+1 200
1420 Skatt på alkohol och tobak	23 770	±0
1430 Energiskatt	42 121	±0
1440 Koldioxidskatt	26 419	+6 500
1450 Övriga skatter på energi och miljö	6 078	+8 100
1470 Skatt på vägtrafik	17 600	±0
1480 Övriga skatter	7 219	+15 852
1500 Skatt på import	5 754	±0
1600 Restförda och övriga skatter	3 941	±0
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7 397	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	1 632 921	+31 402
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-807 636	-1 800

⁵⁴ I denna tabell redovisas skatteintäkterna brutto.

Fel! Okänt namn på

Statens skatteintäkter (periodiserat)	825 285	+29 602
1900 Periodiseringar	-9 806	±0
1000 Statens skatteinkomster	815 480	+29 602
Övriga inkomster (kassamässigt)	14 099	-3 800
2000 Inkomster av statens verksamhet	50 520	-3 800
3000 Inkomster av försäld egendom	15 000	±0
4000 Återbetalning av lån	1 199	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	10 734	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	11 623	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-74 977	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	829 578	+25 802

28.4.8 Förslag till skatter (konsoliderat för offentlig sektor)

I tabellen nedan redovisas effekten av skatteförslagen från avsnitt 28 konsoliderat för offentlig sektor.

Intäkter och skatter (miljoner kronor)

Inkomstskatter	2013	2014	2015	2016
Avtrappat jobbskatteavdrag från 40 000 kr med 2,5 %	2 700	2 900	3 100	3 300
Sänkt skatt ensamförsörjare	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Socialavgifter				
Nej till nedsättning av socialavgifter för unga	13 700	14 200	14 800	15 300
Nedsatt arbetsgivaravg. för småföretag och egenavg. (10 % till 830 000 kr)	-12 000	-12 100	-12 200	-12 400
Sänkt arbetsgivaravg. generellt	-5 000	-4 700	-4 500	-4 500
Slopad arbetsgivaravgift för arbetslösa unga	-750	-750	-750	-750
Miljöskatter				
Höjd koldioxidskatt 24 öre 2012, BNP-uppräkning till 33 öre (70 öre till 96 öre på bensinpriset)	5 500	4 800	4 800	4 900
Kärnkraft	3 000	3 000	3 000	3 000
Vattenkraft	1 000	1 000	1 000	1 000
Bibehållen CO2-skatt kraftvärmeverk	200	200	200	200
Flygskatt (införs från halvåret)	1 750	3 200	3 300	3 300
Koldioxidskatt på torv	900	900	900	900
Återinförande av skatt på konstgödsel	300	300	300	300
Skatt fluorerade växthusgaser	190	170	160	160
Höjd skatt på bekämpningsmedel	70	70	70	70
Skatt på avfallsförbränning	60	280	230	230
Slopad uttagsbeskattning av vindkraft	-10	-10	-10	-10
Lastbilsskatt (1,40 kr/km i genomsnitt, från halvårsskiftet 2013)		2 350	4 700	4 700
Slopad fordonsskattebefrielse för miljöbilar pga		-350	-700	-700

Fel! Okänt namn på

bonus malus	30	60	90	90
Reformerad förmånsbeskattning (koldioxidrelaterad)	300	100	0	0
Övriga skatter				
Förändrat ROT-avdrag (energieffektivisering, flerfamiljshus)	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Minskad fastighetsskatt för studentkorridorer	-40	-40	-40	-40
Nej till avdragsrätt för gåvor till hjälporganisationer	300	300	300	300
Halverad cykel- och klädreparationsmoms	-20	-20	-20	-20
Utökat ROT-avdrag till att omfatta rep. ma/inv	-30	-30	-30	-30
Nej till sänkt bolagsskatt med 3,3 %	12 300	12 300	12 300	12 300

29 Förslag till utgiftsramar

Miljöpartiet föreslår utgiftsramar för 2013 samt en preliminär beräkning för åren 2014–2016 (i jämförelse med budgetpropositionen för 2013) enligt tabellen nedan.

Förslag till utgiftsramar*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Avvikelse från regeringen (MP)			
	2013	2014	2015	2016
1 Rikets styrelse	+92	+161	+206	+206
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	+550	+1 250	+1 350	+1 450
3 Skatt, tull och exekution	±0	±0	±0	±0
4 Rättsväsendet	+196	+196	+196	+196
5 Internationell samverkan	±0	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-2 152	-2 256	-2 190	-2 192
7 Internationellt bistånd	+1 600	+1 600	+1 600	+1 600
8 Migration	±0	±0	±0	±0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	+756	+906	+906	+906
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	+2 590	+3 075	+3 262	+3 262
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	±0	±0	±0	±0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	+349	+322	+294	+280
13 Integration och jämställdhet	-40	-40	+60	+60
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	+5 130	+6 330	+6 330	+6 330
15 Studiestöd	+55	+55	+55	+1 255
16 Utbildning och universitetsforskning	+2 028	+3 182	+4 615	+4 615
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	+245	+245	+245	+245
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	+160	+150	+163	+165
19 Regional tillväxt	+80	+80	+80	+80

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde	Avvikelse från regeringen (MP)			
	2013	2014	2015	2016
20 Allmän miljö- och naturvård	+3 670	+3 995	+4 370	+4 370
21 Energi	+455	+465	+940	+940
22 Kommunikationer	+2 095	+2 945	+3 745	+3 745
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	+523	+683	+843	+843
24 Näringsliv	+3 060	+3 060	+3 060	+3 060
25 Allmänna bidrag till kommuner	+1 400	+1 300	+2 000	+2 400
26 Statsskuldsräntor m.m.	±0	±0	±0	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	±0	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	+22 842	+27 704	+32 130	+33 816
Minskning av anslagsbehållningar	±0	±0	±0	±0
Summa utgifter	+22 842	+27 704	+32 130	+33 816
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	±0	±0	±0	±0
Kassamässig korrigering	±0	±0	±0	±0
Summa	+22 842	+27 704	+32 130	+33 816

30 Finansiellt sparande

I tabellen nedan redovisas en beräkning av finansiellt sparande i offentlig sektor till följd av Miljöpartiets förslag till statsbudget för 2013 samt preliminära beräkningar för 2014–2016.

Den offentliga sektorns finanser (MP)

Miljoner kronor, avvikelse från regeringen

	2013	2014	2015	2016
Offentlig sektors inkomster	+27 602	+31 232	+34 902	+36 202
Offentlig sektors utgifter	+23 942	+28 804	+33 430	+35 016
Finansiellt sparande i offentlig sektor	+3 661	+2 429	+1 473	+1 187
Staten	+2 961	+1 129	+273	-14
Ålderspensionssystemet	+700	+1 300	+1 200	+1 200
Kommunsektorn	±0	±0	±0	±0
<i>Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)</i>	-0,5 %	0,4 %	1,7 %	2,5 %

Fel! Okänt namn på

31 Förslag till utgiftstak

Miljöpartiet föreslår utgiftstak för staten för 2013, 2014, 2015 enligt tabellen nedan. Vi föreslår ett preliminärt utgiftstak för 2016 också enligt tabellen nedan.

Utgiftstak för staten (MP)

Miljoner kronor, avvikelse från regeringen

	2013	2014	2015	2016
Takbegränsade utgifter	+22 842	+27 604	+32 130	+33 716
Budgeringsmarginal	+2 159	+2 397	+2 871	+1 285
Utgiftstak för staten	+25 000	+30 000	+35 000	+35 000

Utgiftstaket blir därmed 1 120 miljarder kronor för 2013, 1 135 miljarder kronor för 2014 och 1 160 miljarder kronor för 2015.

32 Utgifter fördelade på utgiftsområden

I tabellerna nedan redovisas förslag till anslagstilldelning för 2013 samt en preliminär beräkning för åren 2014–2016 (i jämförelse med budgetpropositionen för 2013). En detaljerad redovisning av samtliga utgiftsförslag finns i kommittémotioner för respektive utgiftsområde.

Avvikelser gentemot regeringen

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen (MP)			
		2013	2014	2015	2016
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse					
5:1	Länsstyrelserna m.m.	+125	+195	+240	+240
6:3	Datainspektionen	-42,583	-44	-44	-44
	<i>Nya anslag</i>				
	Ny tillsynsorganisation	+10	+10	+10	+10
	Summa	+92 417	+161	+206	+206
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
5:1	Kvinnojourer	+10	+10	+10	+10
5:1	Övergripande miljömålsarbete	+25	+45	+55	+55
5:1	Giftfri miljö	+5	+5	+10	+10
5:1	Hav i balans	+15	+45	+60	+60
5:1	Levande sjöar och vattendrag	+5	+15	+25	+25
5:1	Myllrande våtmarker	+5	+15	+20	+20
5:1	Skogsskydd	+20	+20	+20	+20
5:1	Djurskyddskontroller	+40	+40	+40	+40
6:3	Överförs till UO4 Ny integritetsskyddsmyndighet	-43	-44	-44	-44

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

1:4	Arbetsgivarpolitiska frågor	+150	+150	+150	+150
	<i>Nya anslag</i>				
	Statens lönekostnader (slopad nedsättning för unga)	+500	+500	+500	+500
	Höjd koldioxidskatt – KPI-effekter		+200	+200	+200
	Flygskatt KPI-effekter		+300	+300	+300
	Transfer. pga. sänkt arbetsgivaravg. och egenavg.	+100	+200	+300	+300
	Lönekostnad för staten pga. sänkt arbetsgivaravg.	-200	-100	-100	

Fel! Okänt namn på

Summa		+550	+1 250	+1 350	+1 450
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:4	Jämställda löner i staten	+150	+150	+150	+150

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

1:1	Polisorganisationen	-300	-300	-300	-300
1:3	Åklagarmyndigheten	+10	+10	+10	+10
1:5	Sveriges Domstolar	+10	+10	+10	+10
1:6	Kriminalvården	+250	+250	+250	+250
1:10	Brottsoffermyndigheten	+50	+50	+50	+50
1:12	Rättsliga biträden m.m.	+70	+70	+70	+70
1:16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	-18	-18	-18	-18
<i>Nya anslag</i>					
	Ny integritetsskyddsnämnd	+74	+74	+74	+74
	Särskild utredningsmyndighet för polisens brott	+50	+50	+50	+50
Summa		+196	+196	+196	+196

Specificering av anslagsförändringar

1:1	Effektivisering	-300	-300	-300	-300
1:3	Utbildning mäns våld mot kvinnor	+5	+5	+5	+5
1:3	Kunskapsförstärkning hatbrott m.m.	+5	+5	+5	+5
1:5	Utbildning mäns våld mot kvinnor	+5	+5	+5	+5
1:5	Kunskapsförstärkning hatbrott m.m.	+5	+5	+5	+5
1:12	Ombud för barn i vårdnadstvister	+70	+70	+70	+70
1:6	Nytt häkte Östersund	+100	+100	+100	+100
1:6	Vård och behandling	+67	+67	+67	+67
1:6	Indiv. handlingsplaner	+65	+65	+65	+65
1:6	Samarbete Kriminalvården och kvinnojourer	+8	+8	+8	+8
1:6	Stöd frivilligorganisationer inom Kriminalvården	+10	+10	+10	+10
1:16	Överföring ny integritetsskyddsmyndighet	-18	-18	-18	-18

Fel! Okänt namn på

1:10	Stöd kommuner försöksverksamhet kontaktgrupper för brottsoffer	+50	+50	+50	+50
------	--	-----	-----	-----	-----

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	-875	-900	-900	-900
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	-940	-995	-890	-890
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	-640	-640	-590	-590
1:5	Forskning och teknikutveckling	-55	-30	-15	-15
1:8	Försvarets radioanstalt	-7	-66	-91	-91
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	-10	-10	-10	-10
1:12	Försvarexportmyndigheten	-35	-35	-74	-76
2:1	Kustbevakningen	+20	+20	+20	+20
2:7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	+390	+400	+360	+360
	Summa	-2 152	-2 256	-2 190	-2 192

Specificering av anslagsförändringar

1:1	Effektivisering försvaret	-925	-950	-950	-950
1:1	Nationella skyddsstyrkorna	+50	+50	+50	+50
2:7	Arbete med cyberhot och it-säkerhet	+30	+40	+50	+50
2:7	Civilförsvarsförbundet	+10	+10	+10	+10
2:7	Sårbarhet och klimatanpassning	+350	+350	+300	+300

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

1:1	Bistandsverksamhet	+1 600	+1 600	+1 600	+1 600
	Summa	+1 600	+1 600	+1 600	+1 600

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:4	Tandvårdsreformer m.m.	+100	+200	+200	+200
1:6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	+56	+56	+56	+56

Fel! Okänt namn på

1:9	Prestationsbunden vårdgaranti	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
4:1	Personligt ombud	+50	+100	+100	+100
4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	+540	+540	+540	+540

Nya anslag

	Prestationsbunden hälsosatsning	+1 000	+1 000	+1 000	+1 000
	Stöd till krigsskadade	+10	+10	+10	+10
	Summa	+756	+906	+906	+906

Specificering av anslagsförändringar

1:6	Folkhälsokommission	+50	+50	+50	+50
1:6	Alternativ och komplementärmedicinskt register	+3	+3	+3	+3
1:6	Rettscenter	+3	+3	+3	+3
1:8	Utökad satsning och utveckling av personliga ombud	+50	+100	+100	+100
	Därav riktade statsbidrag	+540	+540	+540	+540

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	+1 040	+1 375	+1 412	+1 412
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.				
2:1	Försäkringskassan	+50	+200	+350	+350

Nya anslag

	Slopät sjuklöneansvar för företag upp till tio anställda	+1 500	+1 500	+1 500	+1 500
	Summa	+2 590	+3 075	+3 262	+3 262

Specificering av anslagsförändringar

1:1	Bättre sjukpenning: 80 % ersättning	+300	+300	+300	+300
1:1	Slopät bortre gräns	+250	+300	+350	+350

Fel! Okänt namn på

1:1	Golv sjukpenning motsvarande golv i a-kassa (229 kr/dag)	+90	+75	+62	+62
1:1	Förändring till följd av höjd a-kassa	+400	+700	+700	+700
2:1	Förbättrad tillgänglighet och service, utökat ansvar sjuklöner	+50	+200	+350	+350

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:2	Föräldraförsäkring	-251	-278	-306	-320
1:3	Underhållsstöd	+600	+600	+600	+600
	Summa	+349	+322	+294	+280

Specificering av anslagsförändringar

1:3	Underhållsstöd höjs med 250 kr/mån	+600	+600	+600	+600
1:2	Regeringens jämställdhetsbonus stryks	-251	-278	-306	-320

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

1:1	Integrationsåtgärder	-100	-100		
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	+5	+5	+5	+5
2:2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	+55	+55	+55	+55
	Summa	-40	-40	+60	+60

Specificering av anslagsförändringar

2:2	Antidiskrimineringsbyråer	+5	+5	+5	+5
2:2	Skolsatsning mot rasism hos Forum för levande historia	+50	+50	+50	+50
1:1	Nej till satsning utanförskapsområden, flyttas t UO 16	-100	-100		

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+3 400	+4 600	+4 600	+4 600
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	+1 690	+1 690	+1 690	+1 690
2:1	Arbetsmiljöverket	+40	+40	+40	+40
	Summa	+5 130	+6 330	+6 330	+6 330

Specificering av anslagsförändringar

1:3	Traineeplatser i näringsliv och välfärd	+1 100	+1 100	+1 100	+1 100
-----	---	--------	--------	--------	--------

Fel! Okänt namn på

1:3	Stimulans sommarjobb 16–17-åringar 25 % subvention	+480	+480	+480	+480
1:3	Navigatorcentrum, samverkan AF och kommunerna	+100	+100	+100	+100
1:3	Handledar- utb./kompetensutv. företag med praktikan- ter	+10	+10	+10	+10
	Därav riktade statsbi- drag	+480	+480	+480	+480

Utgiftsområde 15 Studiestöd

1:2	Studiemedel m.m.	+55	+55	+55	+1 255
	Summa	+55	+55	+55	+1 255

Specificering av anslagsförändringar

1:2	Tillägg student med barn, 100 kr/barn 1–2 år, 50 kr 3–5 år	+25	+25	+25	+25
1:2	Studiemedel 1 000 pl KY och 2 500 pl Komvux	+30	+30	+30	+30
1:2	Studiemedelshöjning 300 kr bidragsdelen				+1 200

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

1:1	Statens skolverk	+190	+125	+30	+30
1:5	Utveckling av skolvä- sendet och annan pedagogisk verksam- het	+623	+1 342	+2 430	+2 430
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksam- het m.m.	+100	+100	+100	+100
1:8	Bidrag till viss verk- samhet inom skolvä- sendet m.m.	+70	+70	+70	+70
1:12	Myndigheten för yrkeshögskolan	+60	+60		
2:2	Universitets- och högskolerådet	+10	+10	+10	+10
2:70	Särskilda utgifter inom universitet och högs- kolor m.m.	+950	+1 450	+1 950	+1 950
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forsk- ningsinformation	-135	+15	+15	+15
3:8	Kungl. biblioteket	+10	+10	+10	+10

Fel! Okänt namn på

4:4	Utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forsk- ning	+150			
	Summa	+2 028	+3 182	+4 615	+4 615

Specificering av anslagsförändringar

1:1	Lärarlegitimation	+70			
1:1	Nationellt skolutvecklingscentrum		+5	+10	+10
1:1	Bidrag till frivilligorg. Läxhjälp	+20	+20	+20	+20
1:5	Lärarstrategi	+500	+1 500	+3 000	+3 000
1:5	Regeringens karriärutvecklingsreform	-187	-468	-880	-880
1:5	Ämnesundervisning på modersmål	+100	+100	+100	+100
1:5	Utökad rätt till modersmålsundervisning	+120	+120	+120	+120
1:5	Satsning studie- och yrkesvägledning	+40	+40	+40	+40
1:5	Stärkt elevhälsa	+50	+50	+50	+50
1:7	Fritidshemslyft	+100	+100	+100	+100
1:8	Stimulansbidrag barnomsorg obekvämt arbetstid	+70	+70	+70	+70
2:2	Universitets- och högskolerådet	+10	+10	+10	+10
1:12	Fler platser yrkesutb. 1 000 pl	+60	+60		
2:70	Ökat antal lärarledda timmar	+500	+1 000	+1 500	+1 500
2:70	Karriärcentrum	+50	+50	+50	+50
2:70	Utökad praktik	+100	+100	+100	+100
2:70	Nej till studieavgift för utländska studenter	+300	+300	+300	+300
3:1	Rekrytering av internationella forskare	-150			
3:1	Alternativ till djurförsök	+15	+15	+15	+15
3:8	Nationell biblioteks-samordning	+10	+10	+10	+10
4:4	Ökad forskningsanknytning i grundutb.	+150			
1:1	Sfi-satsning flyttat fr UO 13	+100	+100		
	Därav riktade statsbidrag	+1 010	+2 010	+3 510	+3 510

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

1:1	Statens kulturråd	+13	+13	+13	+13
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	+20	+20	+20	+20
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	+20	+20	+20	+20
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	+72	+72	+72	+72
14:1	Bidrag till folkbildningen	+120	+120	+120	+120
	Summa	+245	+245	+245	+245

Specificering av anslagsförändringar

1:1	Fördubblat anslag till utställningsersättningar	+8	+8	+8	+8
1:1	Fristäder för hotade författare	+5	+5	+5	+5
1:2	Musik-, dans- och teaterallianserna	+20	+20	+20	+20
1:6	Regional biblioteks-satsning	+20	+20	+20	+20
5:2	Projektbidrag görs pensionsgrundande	+8	+8	+8	+8
5:2	Höjning av biblioteks-ersättningen till 2 kronor	+64	+64	+64	+64
14:1	Folkhögskolornas allmänna linje, 3 000 platser	+120	+120	+120	+120

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad samt konsumentpolitik

1:4	Innovativt byggande	+15	+5	+5	+5
1:5	Boverket	+120	+120	+120	+120
1:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	+5	+5	+5	+5
1:10	Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	-15	-15	-2	
2:2	Konsumentverket	+20	+20	+20	+20
2:5	Åtgärder på konsumentområdet	+15	+15	+15	+15
	Summa	+160	+150	+163	+165

Specificering av anslagsförändringar

1:4	Kunskapscentrum nya hyreslägenheter	+15	+5	+5	+5
-----	-------------------------------------	-----	----	----	----

Fel! Okänt namn på

1:5	Samhällsplanering miljösmål m.m.	+100	+100	+100	+100
1:5	Bulleråtgärder	+10	+10	+10	+10
1:5	Fonden för fukt- och mögelskador	+10	+10	+10	+10
2:2	Tillsyn och marknads- kontroller	+10	+10	+10	+10
2:2	Utbildning och in- formation	+10	+10	+10	+10
2:5	Stöd till fristående konsumentorg.	+15	+15	+15	+15

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

1:1	Regionala tillväxtåtgärder	+80	+80	+80	+80
	Summa	+80	+80	+80	+80

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

1:1	Naturvårdsverket	+230	+230	+350	+350
1:2	Miljöövervakning m.m.	+100	+100	+100	+100
1:3	Åtgärder för värdefull natur	+300	+370	+450	+450
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	+280	+270	+250	+250
1:6	Kemikalieinspektionen	+25	+25	+25	+25
1:7	Internationellt miljö-samarbete	+50	+50	+50	+50
1:8	Supermiljöbilspremie	-80	-100		
1:10	Klimatanpassning	+15	+15	+15	+15
1:12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	+250	+250	+250	+250
1:16	Skydd av värdefull natur	+540	+775	+920	+920
1:17	Havs- och vattenmyndigheten	+10	+10	+10	+10

Nya anslag

	Klimatsatsning utvecklingsländer	+1 300	+1 400	+1 500	+1 500
	Klokt-stöd	+600	+550	+400	+400
	Stöd efterhandskonvertering	+50	+50	+50	+50
	Summa	+3 670	+3 995	+4 370	+4 370

Specificering av anslagsförändringar

	Därav riktat statsbidrag	+600	+550	+400	+400
--	--------------------------	------	------	------	------

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 21 Energi

1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	+20	+20	+160	+160
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	+75	+45	+110	+110
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	+10	+10	+10	+10
1:9	Energiteknik	+25	+25	+25	+25
1:11	Energieffektiviseringsprogram			+270	+270
<i>Nya anslag</i>					
	Stimulansbidrag vindkraft	+60	+60	+60	+60
	Installation solvärme	+25	+25	+25	+25
	Konvertering direktvärmade elvärme	+50	+50	+50	+50
	Egen el		+20	+20	+20
	Stöd biogas gödsel	+140	+140	+140	+140
	Mackstöd biogas	+50	+50	+50	+50
	Effektiviseringsprogram företag		+20	+20	+20
	Summa	+455	+465	+940	+940

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

1:1	Väghållning	-950	-2 000	-2 500	-2 500
1:2	Banhållning	+2 845	+4 745	+6 045	+6 045
1:7	Trafikavtal	+200	+200	+200	+200
1:11	Trängselskatt i Stockholm	-549	-617	-619	-619
<i>Nya anslag</i>					
	Kollektivtrafikssatsningar i Stockholmsregionen	+549	+617	+619	+619
	Summa	+2 095	+2 945	+3 745	+3 745
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:1	Nedskärning och omprioritering	-1 200	-2 500	-3 500	-3 500
1:1	Nej till Förbifart Stockholm	-250	-500	-500	-500
1:1	Öronmärkning cykelsatsningar	+250	+500	+750	+750
1:1	Öronmärkning kollektivtrafik	+250	+500	+750	+750
1:2	Satsning på spårväg	+600	+1 000	+1 100	+1 100
1:2	Strategiska investeringar			+1 100	+1 100

Fel! Okänt namn på

1:2	Drift och underhåll järnväg	+600	+600	+600	+600
1:2	Godspott inkl. lågtrafikerade banor	+700	+900	+1 000	+1 000
1:2	Bygga bort flaskhalsar	+700	+1 300	+1 300	+1 300
1:2	Miljö, trimning, forskning	+100	+100	+100	+100
1:2	Nej till höjda banavgifter	+145	+345	+345	+345
1:2	Stöd för inköp och underhåll av tågfordon återinförs		+500	+500	+500
1:7	Ökning till Rikstrafiken	+200	+200	+200	+200
	Därav riktade statsbidrag	+975	+1 750	+2 225	+2 225

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

1:1	Skogsstyrelsen	+10	+40	+70	+70
1:2	Insatser för skogsbruket	+100	+225	+355	+355
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	+20	+20	+20	+20
1:8	Statens jordbruksverk	+32	+32	+32	+32
1:16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	-17	-17	-17	-17
1:18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	+258	+258	+258	+258
1:20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	-10	-10	-10	-10
1:24	Sveriges lantbruksuniversitet	+45	+45	+45	+45

Nya anslag

	Åtgärder ekologisk produktion	+60	+60	+60	+60
	Inrättande av djuretisk ombudsman	+20	+20	+20	+20
	3R-center för alternativ till djurförsök	+5	+10	+10	+10
	Summa	+523	+683	+843	+843

Utgiftsområde 24 Näringsliv

1:4	Tillväxtverket	+200	+200	+200	+200
1:5	Näringslivsutveckling m.m.	+2 840	+2 840	+2 840	+2 840
1:7	Turistfrämjande	+20	+20	+20	+20
	Summa	+3 060	+3 060	+3 060	+3 060

Fel! Okänt namn på

<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:4	Underlätta samverkan mellan skola och näringsliv	+80	+80	+80	+80
1:4	Myndighetsövergripande regelförenklingsarbete	+20	+20	+20	+20
1:4	Mikrokrediter företag nyanlända	+50	+50	+50	+50
1:4	Socialt företagande	+25	+25	+25	+25
1:4	Egenanställning	+25	+25	+25	+25
1:5	Entreprenörprogram i skolan	+20	+20	+20	+20
1:5	Resurscentrum för kvinnoföretagare	+20	+20	+20	+20
1:5	Grön innov.fond	+1 000	+1 000	+1 000	+1 000
1:5	Demo- och pilotanl.	+500	+500	+500	+500
1:5	Halverad arb.givaravg. FoU-företag	+250	+250	+250	+250
1:5	Program minska oljeanv.	+250	+250	+250	+250
1:5	Riskkapital sådd- och komm.fas	+500	+500	+500	+500
1:5	Innovationsupphandling	+100	+100	+100	+100
1:5	FoU mindre företag	+200	+200	+200	+200
1:7	Utveckling och samordning ekoturism	+20	+20	+20	+20

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

1:1	Kommunalekonomisk utjämning	+1 400	+1 300	+2 000	+2 400
	Summa	+1 400	+1 300	+2 000	+2 400

<i>Specificering av anslagsförändringar</i>					
1:1	Generellt statsbidrag	+1 000	+1 000	+1 500	+1 500
1:1	Äldreomsorg	+500	+500	+500	+500
1:1	Kompensation till kommunerna (slopade nedsättning för unga)	+2 500	+2 600	+2 700	+2 900
1:1	Ekonomisk reglering minskade statsbidrag pga höjd a-kassa	-1 200	-1 600	-1 600	-1 600
1:1	Ekonomisk reglering minskade statsbidrag pga sänkt a.avgifter (netto)	-1 900	-2 000	-2 100	-2 100
1:1	Ekonomiska regl. miljöskatter	+500	+800	+1 000	+1 200

Fel! Okänt namn på

Därav ekonomiska regleringar	-100	-200	+400
---------------------------------	------	------	------

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

<i>Summa</i>				
<i>Samtliga utgiftsområ-</i> <i>den</i>	+22 842	+27 704	+32 130	+33 816

Stockholm den 5 oktober 2012

Åsa Romson (MP)

Per Bolund (MP)

Jabar Amin (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Esabelle Dingizian (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Maria Ferm (MP)

Ulf Holm (MP)

Helena Leander (MP)

Jan Lindholm (MP)

Valter Mutz (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Mats Pertoft (MP)

Stina Bergström (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Tina Ehn (MP)

Gunvor G Ericson (MP)

Peter Eriksson (MP)

Lotta Hedström (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Annika Lillemets (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Lise Nordin (MP)

Peter Rådberg (MP)